

ทัศนศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตัวอย่าง
คู่มือครู
ออก.

ใช้ประกอบการสอนคู่กับหนังสือเรียน

- ✓ สร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
- ✓ ส่งเสริมการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะ
- ✓ ใช้วิธีสอนหลากหลาย ตามธรรมชาติวิชา
- ✓ มีคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา
- ✓ มีแนวทาง และเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย
- ✓ แบ่งโซนสำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียน
- ✓ เพิ่มคลังสื่อ Digital : PowerPoint, Interactive 3D, Simulation และอื่นๆ ให้การสอนง่าย สนุก ได้ผลสัมฤทธิ์

ป.๔

○ องค์การ มากสิน

หนังสือเล่มนี้อยู่ในระหว่างส่งตรวจพิจารณา
เนื้อหาอาจมีการปรับปรุงแก้ไข

อักษร

▲ ภาพปกนี้มีขนาดเท่ากับหนังสือเรียนฉบับจริงของนักเรียน

คู่มือครู

ทัศนศิลป์ ป.4

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียงคู่มือครู

สายงานวิชาการ อจท.

บรรณาธิการคู่มือครู

นางสาวโสมฉาย บุญญานันต์

นางสาวสุรดา ดอกพิกุล

นางสาวชญญา จารุเนตร

พิมพ์ครั้งที่ 1

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

รหัสสินค้า 1405003

Teacher Script

อักษ

www.aksorn.com

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด
142 ถนนตะนาว เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร. 0 2622 2999 (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)

พิมพ์ที่: บริษัท ไทยรับเกล้า จำกัด โทร. 0 2903 9101-6

คำแนะนำการใช้

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ป.4 จัดทำขึ้นสำหรับให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางวางแผนการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการประกันคุณภาพผู้เรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

**องค์ประกอบการจัดการเรียน
การสอน เพื่ออำนวยความสะดวกครูผู้สอน**

**การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนา
สมรรถนะผู้เรียน** ช่วยสร้างความเข้าใจในกระบวนการ
ออกแบบการจัดการเรียนการสอน Active Learning เพื่อ
พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำอธิบายรายวิชา แสดงขอบข่ายเนื้อหาสาระของรายวิชา ซึ่งครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ระบุตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง ช่วยให้ให้เห็นภาพรวมของการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาก่อนที่จะลงมือสอนจริง

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายหน่วยการเรียนรู้

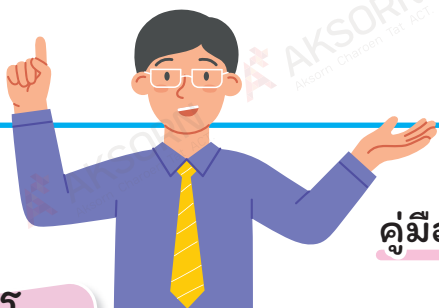
ช่วยสร้างความเข้าใจและเห็นภาพรวมในการออกแบบแผน
การจัดการเรียนรู้แต่ละหน่วยการเรียนรู้

สาระสำคัญสำหรับผู้บริโภค

เนื้อหาสำคัญของหน่วยการเรียนรู้

คลังข้อสอบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยข้อสอบกลางภาคและข้อสอบปลายภาคที่ตรงตามตัวชี้วัด

คุณมีเครื่องมือองค์ประกอบที่ง่ายต่อการใช้งาน

ໂຮງໝໍ

1

สำหรับครูผู้สอน

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแนะนำ
ขั้นตอนการสอน และการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดเพื่อให้ผู้เรียน
บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด

หน้า

สอน

สูตร

ប្រតិទិន

ตัวชี้วัดระหว่างทาง

ตัวชี้วัดปลายทาง

ระบบกิจกรรมสะท้อนตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง

Active Learning เพื่อนำไปสู่สมรรถนะ

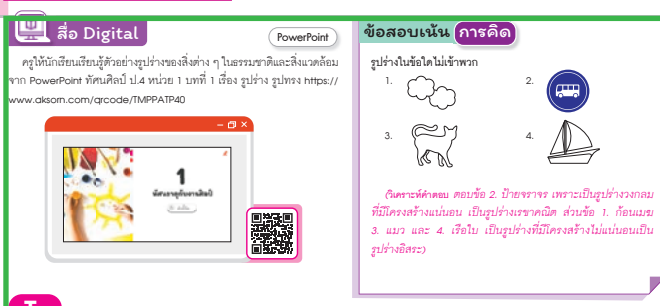
 แนวทางการจัดการเรียนรู้ Active Learning ที่เน้นให้
ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการคิด การสำรวจค้นหา การมี
ปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการลงมือทำ เพื่อนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะ

 เกร็ดแฉะคร

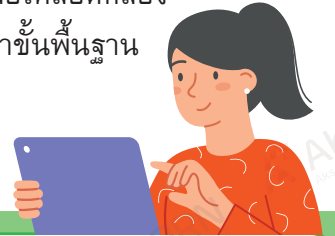
ความรู้เสริมสำหรับครู ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ แนวทางการ
จัดกิจกรรม และอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ใบกิจกรรมและใบงาน

ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดทำ
ใบกิจกรรมและใบงานให้เข้าถึงง่าย

โดยใช้หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน **ทัศนศิลป์ ป.4** และแบบปฏิบัติการกิจกรรม **ทัศนศิลป์ ป.4** ของบริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด เป็นสื่อหลัก (Core Materials) ประกอบการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

โซน

2

สำหรับผู้เรียน

ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สำหรับครู เพื่อนำไปประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

เป้าหมายการเรียนรู้

ชี้แจงเป้าหมายให้ทราบว่า หน่วยการเรียนรู้ต้องการเน้นให้ผู้เรียนบรรลุอะไร ทำอะไรได้ หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียน

นักเรียนควรรู้

ความรู้เพิ่มเติมจากเนื้อหา สำหรับอธิบายเสริมให้กับผู้เรียน

ข้อสอบเน้น

การคิด

ตัวอย่างข้อสอบที่มุ่งเน้นการคิด มีทั้งปรนัย-อัตนัย พร้อมเฉลยอย่างละเอียด

กิจกรรม

21st Century Skills

กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้ สร้างผลงาน หรือทำกิจกรรมรวบยอด เพื่อให้เกิดทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

กิจกรรม

ท้าทาย

เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรม เพื่อต่อยอดสำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และต้องการท้าทายความสามารถในระดับที่สูงขึ้น

กิจกรรม

สร้างเสริม

เสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียนที่ควรได้รับการพัฒนาการเรียนรู้

สื่อ Digital

เสริมพลังการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เข้าถึงง่าย ด้วยการสแกน QR Code

- คลิปอักษรเรียนสรุป
- คลิปสื่อประกอบการสอน
- PowerPoint
- Smart Infographic
- Audio

ตัวอย่าง : PowerPoint

โซน 1

นำ

สอน

สรุป

ประเมิน

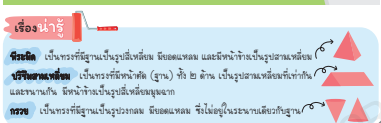

รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปทรงที่เรามองเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลักษณะต่างกันไป โดยรูปทรงมีลักษณะเป็น ๓ มิติ นอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังแสดงความลึก หรือความหนาทำให้รูปทรงดูมีมิติมากกว่ารูปร่าง รูปทรงแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. รูปทรงเรขาคณิต

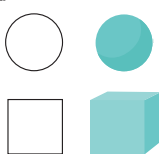
เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างแน่นอน ระบุชื่อเรียกได้ เช่น ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกลม พีระมิด ปริซึม กรวย

ขั้นตอน

๑. จำนวนความแตกต่าง

๗. ครูให้นักเรียนดูภาพรูปทรงที่เป็นที่คุ้นเคย

จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันบอกความแตกต่างของภาพ

๘. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างของรูปทรงข้างต้นว่าเป็นรูปทรง ๒ มิติ คือ ความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงสาม มิติ คือ ความกว้าง ความยาว และความหนาหรือความลึก

๙. ให้นักเรียนร่วมกันสังเกตและแสดงความคิดเห็นว่า ภาพในหนังสือเรียน หน้า ๕-๖ มีรูปทรงลักษณะใดบ้าง

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ มีลักษณะคล้ายกับข้อใด

1. ไม้บรรทัด
2. กล่องดินสอ
3. สมุดวาดเขียน
4. กระดานดำ

คำตอบที่ถูกต้อง คือข้อ 2. กล่องดินสอ เพราะกล่องดินสอส่วนใหญ่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม คล้ายกับรูปที่จำแนก ส่วนข้อ 1. ไม้บรรทัด 3. สมุดวาดเขียน และ 4. กระดานดำ มีลักษณะแบน ไม่หนา เป็นรูปทรงสี่เหลี่ยม

กิจกรรม ท้าทาย

ให้นักเรียนรวบรวมสิ่งของที่มีรูปทรงเรขาคณิต แล้วจัดกลุ่มที่เหมือนกันว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นตั้งชื่อกลุ่มของสิ่งของ เช่น

- กลุ่มทรงกลม มี ลูกฟุตบอล ลูกบาสเกตบอล ลูกปิงปอง
- กลุ่มทรงกรวย มี โยนบอลขว้าง กรวยยาง
- กลุ่มทรงสี่เหลี่ยม มี แม่เหล็กประจักษ์ ก้อนหินสอ

โซน 2

T9

คลังข้อสอบ

วิชาทัศนศิลป์ ป.4

ข้อสอบ กลางภาค

ตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4											
ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	✓										
2	✓										
3	✓										
4	✓										
5	✓										
6	✓										
7	✓										
8	✓										
9	✓										
10	✓										
11	✓										
12	✓										
13	✓										
14	✓										
15	✓										
16	✓										
17	✓										
18	✓										
19	✓										
20	✓										

ข้อสอบกลางภาคตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้สอน: .....
วิชา: ทัศนศิลป์

ชื่อ: ..... นามสกุล: .....
เลขประจำตัว: ..... โรงเรียน: ..... พ.ศ. ....

คำชี้แจง 1. ข้อสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ 40 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

คะแนนเต็ม 40

1. ข้อใดไม่ใช่ภาพ
ก. กรวย
ข. ปริซึม
ค. รอยเท้า
ง. พีระมิด

2. ข้อใดไม่ใช่รูปร่างอิสระ
ก. ปุ่ม
ข. ไม่ปรากฏ
ค. กระดาษคำ
ง. เหยือกชาม

3. สีของเงาที่เกิดจากรูปทรงเรขาคณิต
ก. เหลือง
ข. ดำ
ค. ส้ม
ง. สดขาว

4. ..... จากภาพ มีลักษณะคล้ายกับรูปทรงข้อใด
ก. เส้น
ข. เส้นรอบ
ค. ระนาบ
ง. กล้องส่อง

5. ข้อใดไม่ใช่ตัววางเป็นกันสาด
ก. เส้น
ข. ขว้าง
ค. ที่วาง
ง. ท่อน้ำ

6. ข้อใดคือความสำคัญของการขึ้นร่าง
ก. เกิดความสนใจ
ข. ช่วยให้เกิดความประทับใจ
ค. ช่วยให้เกิดความสวยงาม
ง. ช่วยให้เกิดความประทับใจ

7. ฟองน้ำ มีลักษณะอย่างไร
ก. ผิวเรียบ
ข. ผิวขรุขระ
ค. ผิวอ่อนนุ่ม
ง. ผิวเป็นคลื่น

8. เส้นในภาพใดให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่สงบ
ก. ....
ข. ....
ค. ....
ง. ....

9. สีม่วงแดง จัดอยู่ในสีวรรณะใด
ก. วรรณะร้อน
ข. วรรณะเย็น
ค. วรรณะเขียว
ง. วรรณะขาว

10. ข้อใดไม่ใช่สีวรรณะเย็น
ก. สีเขียว
ข. สีส้ม
ค. สีม่วง
ง. สีฟ้า

11. ข้อใดจัดอยู่ในสีวรรณะอุ่น
ก. สีฟ้า
ข. สีเขียว
ค. สีส้ม
ง. สีม่วงแดง

12. ข้อใดเป็นเทคนิคที่ผิด
ก. ขีดภาพ
ข. สีน้ำ
ค. สีดิน
ง. สีน้ำมัน

13. เส้นตรงที่ต่อเนื่องกันจะเกิดความรู้สึกอย่างไร
ก. สบาย
ข. น่าเบื่อ
ค. สนุก
ง. น่ารำคาญ

14. ความรู้สึกที่เกิดจากเส้นที่หักมุมเรียกว่า
ก. เส้นตรง
ข. เส้นโค้ง
ค. เส้นทแยง
ง. เส้นหักมุม

15. ข้อใดเป็นการนำสีมาผสมกัน
ก. สีแดง + สีน้ำเงิน
ข. สีน้ำเงิน + สีเขียว
ค. สีน้ำเงิน + สีเหลือง
ง. สีน้ำเงิน + สีฟ้า

16. เส้นตรงที่ต่อเนื่องกันจะเกิดความรู้สึกอย่างไร
ก. สบาย
ข. น่าเบื่อ
ค. สนุก
ง. น่ารำคาญ

ตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4											
ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	✓										
2	✓										
3	✓										
4	✓										
5	✓										
6	✓										
7	✓										
8	✓										
9	✓										
10	✓										
11	✓										
12	✓										
13	✓										
14	✓										
15	✓										
16	✓										
17	✓										
18	✓										
19	✓										
20	✓										

ข้อสอบ ปลายภาค

ตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4											
ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	✓										
2	✓										
3	✓										
4	✓										
5	✓										
6	✓										
7	✓										
8	✓										
9	✓										
10	✓										
11	✓										
12	✓										
13	✓										
14	✓										
15	✓										
16	✓										
17	✓										
18	✓										
19	✓										
20	✓										

ข้อสอบปลายภาคตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้สอน: .....
วิชา: ทัศนศิลป์

ชื่อ: ..... นามสกุล: .....
เลขประจำตัว: ..... โรงเรียน: ..... พ.ศ. ....

คำชี้แจง 1. ข้อสอบมีทั้งหมด 40 ข้อ 40 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

คะแนนเต็ม 40

1. รูปใดไม่ใช่รูปทรง
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

2. รูปใดไม่ใช่รูปทรงอิสระ
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

3. รูปใดไม่ใช่รูปทรงเรขาคณิต
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

4. รูปใดไม่ใช่รูปทรงเรขาคณิต
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

5. ..... จากภาพ มีลักษณะคล้ายกับรูปทรงข้อใด
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

6. เส้นตรงแนวตั้งให้ความรู้สึกอย่างไร
ก. สบาย
ข. น่าเบื่อ
ค. สนุก
ง. น่ารำคาญ

7. รูปใดให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่สงบ
ก. รูปวงรี
ข. รูปสามเหลี่ยม
ค. รูปสี่เหลี่ยม
ง. รูปห้าเหลี่ยม

8. ภาพใดแสดงการวาดภาพทัศนียภาพที่สวยงาม
ก. ภาพวงรี
ข. ภาพสามเหลี่ยม
ค. ภาพสี่เหลี่ยม
ง. ภาพห้าเหลี่ยม

9. เส้นใดไม่ใช่เส้นตรง
ก. เส้นตรง
ข. เส้นโค้ง
ค. เส้นทแยง
ง. เส้นหักมุม

10. ข้อใดจัดอยู่ในสีวรรณะเย็น
ก. สีเขียว
ข. สีส้ม
ค. สีน้ำเงิน
ง. สีฟ้า

11. ภาพใดไม่เหมาะสมสำหรับใช้ในห้องเรียน
ก. ภาพวงรี
ข. ภาพสามเหลี่ยม
ค. ภาพสี่เหลี่ยม
ง. ภาพห้าเหลี่ยม

12. เส้นใดที่สามารถใช้ได้ทั้ง 2 วรรณะ
ก. สีแดง
ข. สีน้ำเงิน
ค. สีเขียว
ง. สีฟ้า

13. ข้อใดคือการนำสีมาผสมกัน
ก. สีแดง + สีน้ำเงิน
ข. สีน้ำเงิน + สีเขียว
ค. สีน้ำเงิน + สีเหลือง
ง. สีน้ำเงิน + สีฟ้า

14. ความรู้สึกที่เกิดจากเส้นที่หักมุมเรียกว่า
ก. เส้นตรง
ข. เส้นโค้ง
ค. เส้นทแยง
ง. เส้นหักมุม

15. สีใดเป็นการนำสีมาผสมกัน
ก. สีแดง + สีน้ำเงิน
ข. สีน้ำเงิน + สีเขียว
ค. สีน้ำเงิน + สีเหลือง
ง. สีน้ำเงิน + สีฟ้า

ตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด วิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4											
ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	✓										
2	✓										
3	✓										
4	✓										
5	✓										
6	✓										
7	✓										
8	✓										
9	✓										
10	✓										
11	✓										
12	✓										
13	✓										
14	✓										
15	✓										
16	✓										
17	✓										
18	✓										
19	✓										
20	✓										

<https://www.aksorn.com/qrcode/TMEXATP40>

การจัดการเรียนรู้ Active Learning เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้ **Active Learning** เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณค่า มาลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างความรู้ของตนเองและสื่อสารได้ด้วยความเข้าใจ จนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และเกิดสมรรถนะ (Competency) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเรียนรู้ผ่านการคิด การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ โดยการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตัวชี้วัด จุดเน้นของสาระ และธรรมชาติของวิชา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** ที่มีประสิทธิภาพและนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะมีหลากหลายวิธี

องค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ Active Learning

การเรียนรู้ผ่านการคิด

เน้นวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมสำคัญในกระบวนการคิด เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของตนเอง

การเรียนรู้จากการสำรวจและค้นหา

เน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนได้สำรวจค้นหา โดยเชื่อมโยงความสนใจและประสบการณ์โดยตรงระหว่างเรื่องที่สอนกับความสนใจของตนเอง

การเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ภายใต้การแนะนำของผู้สอน หรือการทำงานร่วมกับเพื่อน รวมถึงมีการสื่อสารและนำเสนอผลงานให้ผู้อื่นได้รับรู้

การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

เน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสดลงมือปฏิบัติผ่านการร่วมมือกันวางแผน วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างชิ้นงานหรือนวัตกรรม

ตัวอย่าง วิธีการจัดการเรียนรู้ Active Learning

- กระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching)
- วิธีสอนแบบใช้กรณีตัวอย่าง (Case)
- กระบวนการทางภูมิศาสตร์ (Geo Literacy)
- วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)
- วิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method)
- วิธีสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)
- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)
- การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบสอบ (Inquiry-Based Learning)
- การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้ (5Es Instructional Model)
- การเรียนการสอนเน้นมโนทัศน์ (Concept Based Teaching and Learning)
- รูปแบบการสอน PPP Model
- วิธีสอน Task-Based Language Teaching

คู่มือครูรายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ป.4 รวมถึงสื่อการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐาน ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้จัดทำได้ออกแบบการสอน (Instructional Design) ให้เป็นการจัดการเรียนรู้ **Active Learning** โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการปฏิบัติ (Practice Teaching) เป็นรูปแบบหลักเนื่องจากเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดเน้นของสาระและธรรมชาติวิชา อีกทั้งยังใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่นๆ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ร่วมในการออกแบบจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด อีกทั้งยังบรรลุสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้

คำอธิบายรายวิชา

ทัศนศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

เวลาเรียน 40 ชั่วโมง/ปี

ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของทัศนธาตุในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว และงานทัศนศิลป์ และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ โดยเน้นเส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่าง สามารถเปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรงได้อย่างถูกต้อง อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์ได้อย่างสมเหตุสมผล พร้อมทั้งสามารถวาดภาพระบายสี โดยเลือกใช้สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นในการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก และจินตนาการได้อย่างเหมาะสม นำผลงานมาเปรียบเทียบความคิด ความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่นได้อย่างสร้างสรรค์และให้เกียรติผู้อื่น บรรยายลักษณะของภาพ โดยเน้นเรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนัก และแสงเงาในภาพ นอกจากนี้ ผู้เรียนควรฝึกฝนทักษะกระบวนการทางทัศนศิลป์ให้มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสีและพิมพ์ภาพให้ชำนาญ เพื่อที่จะได้มีทักษะในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการของตนเองได้อย่างมีความสุขและราบรื่น

รู้จักและบรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่างๆ สามารถระบุและอภิปรายกับผู้อื่นเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในเหตุการณ์และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างเห็นคุณค่าในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่การรู้คุณค่า พร้อมทั้งจะสืบสานผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

ตัวชี้วัด

มาตรฐาน	ตัวชี้วัดระหว่างทาง	ตัวชี้วัดปลายทาง
มฐ. ศ 1.1	ป.4/1, ป.4/2, ป.4/4, ป.4/5, ป.4/9	ป.4/3, ป.4/6, ป.4/7, ป.4/8
มฐ. ศ 1.2	ป.4/2	ป.4/1
	6 ตัวชี้วัด	5 ตัวชี้วัด

รวม 11 ตัวชี้วัด

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้รายวิชา

ทัศนศิลป์ ป.4

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 ทัศนธาตุกับงานศิลป์ (บทที่ 1) 6 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/1) ตัวชี้วัดปลายทาง จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิว และพื้นที่ว่าง (มฐ. ศ 1.1 ป.4/3)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์) คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ตรวจใบกิจกรรม - ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - ตารางแยกแยะทัศนธาตุ - ตัวอย่างภาพที่มีทัศนธาตุต่าง ๆ - สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัว - ใบกิจกรรม เรื่อง ชั้นวางของมีรูปร่าง รูปทรงใดบ้าง - PowerPoint - แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
1 ทัศนธาตุกับงานศิลป์ (บทที่ 2) 6 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/1) ตัวชี้วัดปลายทาง จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ โดยเน้นเรื่อง เส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิว และพื้นที่ว่าง (มฐ. ศ 1.1 ป.4/3)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ตรวจใบกิจกรรม - ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - นิตานประกอบ - การเขียนเส้นโค้ง - ภาพสิ่งที่มีสีสันต่าง ๆ ซึ่งเป็นภาพที่มีพื้นที่ว่าง - สิ่งของต่าง ๆ - ใบกิจกรรม เรื่อง ห้องเรียนในฝัน - PowerPoint - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

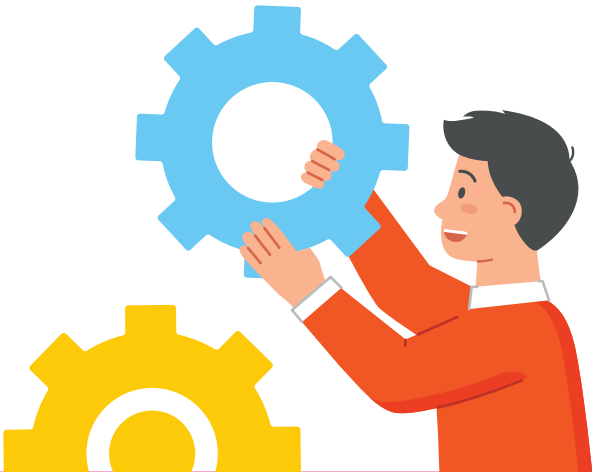
หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 สนุกกับงานศิลป์ (บทที่ 1) 7 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะอุ่นและ สีวรรณะเย็นที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/2) 2. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/4) 3. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี (มฐ. ศ 1.1 ป.4/5) 4. เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/9)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - PowerPoint - Smart Infographic เรื่อง วงจรสี และวรรณะสี - ตัวอย่างผลงานแบบต่าง ๆ - วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับทำงานศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
	ตัวชี้วัดปลายทาง 1. บรรยายลักษณะของภาพ โดยเน้น เรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงาในภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/6) 2. วาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/7) 3. เปรียบเทียบความคิดความรู้สึก ที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น (มฐ. ศ 1.1 ป.4/8)			

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 สบุกับงานศิลป์ (บทที่ 2) 6 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/2) 2. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/4) 3. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี (มฐ. ศ 1.1 ป.4/5) 4. เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/9) ตัวชี้วัดปลายทาง 1. บรรยายลักษณะของภาพ โดยเน้น เรื่อง การจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงา ในภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/6) 2. วาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/7) 3. เปรียบเทียบความคิดความรู้สึก ที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น (มฐ. ศ 1.1 ป.4/8)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - PowerPoint - Smart Infographic เรื่อง วงจรสี และวรรณะสี - ตัวอย่างผลงานแบบต่าง ๆ - วัสดุ อุปกรณ์ สำหรับทำงานศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หน่วย การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
2 สนุกกับ งานศิลป์ (บทที่ 3) 7 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง 1. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นที่มีต่ออารมณ์ของมนุษย์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/2) 2. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/4) 3. มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี (มฐ. ศ 1.1 ป.4/5) 4. เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/9) ตัวชี้วัดปลายทาง 1. บรรยายลักษณะของภาพ โดยเน้น เรื่อง การจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงา ในภาพ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/6) 2. วาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ถ่ายทอดความรู้สึกและจินตนาการ (มฐ. ศ 1.1 ป.4/7) 3. เปรียบเทียบความคิดความรู้สึก ที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น (มฐ. ศ 1.1 ป.4/8)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูด และการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์) คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - PowerPoint - Smart Infographic เรื่อง วงจรสีและวรรณะสี - ตัวอย่างผลงานแบบต่าง ๆ - วัสดุ อุปกรณ์สำหรับทำงานศิลปะ - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
3 ศิลปะท้องถิ่น (บทที่ 1) 4 ชีวโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ (มฐ. ศ 1.2 ป.4/2) ตัวชี้วัดปลายทาง ระบุ และอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ในเหตุการณ์ และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่น (มฐ. ศ 1.2 ป.4/1)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ตรวจใบกิจกรรม - ประเมินความเข้าใจเนื้อหาจากการตอบคำถาม - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - PowerPoint - ใบกิจกรรม เรื่องเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านงานทัศนศิลป์ - ตัวอย่างภาพผลงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมต่าง ๆ - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หน่วยการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	การประเมิน	สื่อที่ใช้
3 ศิลปะกับชีวิต (บทที่ 2) 5 ชั่วโมง	ตัวชี้วัดระหว่างทาง บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ (มฐ. ศ 1.2 ป.4/2) ตัวชี้วัดปลายทาง ระบุและอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ในเหตุการณ์และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่น (มฐ. ศ 1.2 ป.4/1)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์) คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	- ประเมินผลงาน/ชิ้นงาน - ตรวจใบกิจกรรม - ประเมินความเข้าใจเนื้อหาจากการตอบคำถาม - ประเมินพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	- หนังสือเรียน ทัศนศิลป์ ป.4 - PowerPoint - ใบกิจกรรม เรื่องงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง - ตัวอย่างผลงานศิลปะในท้องถิ่น - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้	โครงสร้าง การจัดการเรียนรู้ รายหน่วยการเรียนรู้	สาระสำคัญ สำหรับครู	แนวทาง การจัดการ เรียนรู้
<div>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1</div> <div>ทัศนธาตุกับงานศิลป์</div>	T1	T4	T5-T26
บทที่ 1 ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา			T5-T13
บทที่ 2 วัสดุและอุปกรณ์สร้างงานศิลป์			T14-T26
<div>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2</div> <div>สนุกกับงานศิลป์</div>	-	-	T27-T52
บทที่ 1 วรรณศิลป์กับงานศิลป์			-
บทที่ 2 ภาพพิมพ์สวยงาม			-
บทที่ 3 การวาดภาพให้มีมิติสวยงาม			-
<div>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3</div> <div>ศิลปะท้องถิ่น</div>	T53	T56-T57	T58-T72
บทที่ 1 ศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น			T58-T63
บทที่ 2 ท้องถิ่นไทย ศิลปะไทย			T64-T72

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการการเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
บทที่ 1 แผนฯ ที่ 1 รูปร่าง รูปทรง ความแตกต่าง ของรูปร่าง รูปทรง 3 ชั่วโมง	1. บอกลักษณะของรูปร่างและรูปทรงที่พบในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง (K, A) 2. เปรียบเทียบความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ได้ถูกต้อง (K, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พุดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ สร้างความคิด รวบยอด	- ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - ตารางแยกแยะ ทัศนธาตุ - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์
บทที่ 1 แผนฯ ที่ 2 รูปร่าง รูปทรงกับ ผลงานศิลปะ 3 ชั่วโมง	1. เปรียบเทียบความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ได้ถูกต้อง (K, A) 2. เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสีด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม (K, A) 3. วาดภาพระบายสีรูปร่างและรูปทรงด้วยตนเองได้สำเร็จ (K, S, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พุดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	การเรียนรู้ สอนเน้น มโนทัศน์ (Concept Based Teaching and Learning)	- ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง ชั้นวางของมีรูปร่าง รูปทรง ใดบ้าง - ประเมินผลงาน - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- ใบกิจกรรม เรื่อง ชั้นวางของมีรูปร่าง รูปทรงใดบ้าง - ตัวอย่างภาพที่มี ทัศนธาตุต่าง ๆ - สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ รอบ ๆ ตัว - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
บทที่ 2 แผนฯ ที่ 1 ทัศนธาตุ 3 ชั่วโมง	1. สังเกตรายละเอียดของ ทัศนธาตุในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์อย่าง ตั้งใจ (K, S, A) 2. อธิบายลักษณะของ ทัศนธาตุในสิ่งต่าง ๆ ที่ สังเกตเห็นในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงาน ทัศนศิลป์ได้อย่างถูกต้อง (K, A) 3. จำแนกทัศนธาตุที่ปรากฏ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ โดย เฉพาะเส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และ พื้นที่ว่างได้อย่างถูกต้อง (K, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของ ตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และ ทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิด สร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ สร้างความคิด รวบรวม	- ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง ห้องเรียนในพื้นที่ - ประเมินผลงาน - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- นิทานประกอบการ เขียนเส้นโค้ง - ภาพที่มีทัศนธาตุ ต่าง ๆ - สิ่งของต่าง ๆ - ใบกิจกรรม เรื่อง ห้องเรียนในพื้นที่ - PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
Unit 2 แผนฯ ที่ 2 ทัศนธาตุกับ งานศิลป์ 3 ชั่วโมง	1. เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์มา สร้างสรรค์ผลงาน ทัศนศิลป์จากการนำ ทัศนธาตุมาใช้ด้วยตนเอง ได้สำเร็จ (S, A) 2. อธิบายลักษณะของ ทัศนธาตุและเปรียบเทียบ ความแตกต่างของรูปร่าง และรูปทรงในผลงานทัศน ศิลป์ได้อย่างถูกต้อง (K, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของ ตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจาก สารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์) พฤติกรรมบ่งชี้ 3. ระบุรายละเอียด คุณลักษณะ และ ความคิดรวบยอดของข้อมูลต่าง ๆ ที่ พบเห็นในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิด สร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	รูปแบบการ จัดการเรียน การสอน แบบสืบสอบ ความรู้ (5Es Instructional Model)	- ประเมินผลงาน - ประเมินการปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการ ทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

สาระสำคัญสำหรับครู

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ทัศนธาตุกับงานศิลป์

ทัศนธาตุ

ทัศนธาตุหรือส่วนประกอบทางทัศนศิลป์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นจุด เส้น สี น้ำหนัก รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่าง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้สวยงามได้

เมื่อเราสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างละเอียด จะพบองค์ประกอบของความงามมากมาย ซึ่งองค์ประกอบของสิ่งต่าง ๆ ที่เรามองเห็นและสัมผัสได้นี้เรียกว่า “ทัศนธาตุ”

“สี” (Colour)

คือ ลักษณะของแสงที่ปรากฏแก่สายตาให้เห็นเป็นสี (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน) ในทางศิลปะ สี คือ ทัศนธาตุอย่างหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของงานศิลปะที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึก

“เส้น” (Line)

เป็นทัศนธาตุพื้นฐานที่สำคัญต่อมาจากจุด แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เส้นตรงและเส้นโค้ง ซึ่งเส้นเป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสื่อความหมาย อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

“จุด” (Point)

มีลักษณะเป็นรอยหรือแต้มกลมๆ ขนาดเล็ก ไม่มีความยาว ความกว้าง แต่สามารถจุดซ้ำๆ กันให้เป็นน้ำหนัก และพื้นผิว และจุดซ้ำๆ กันไปในทิศทางเดียวกันให้เกิดเส้น

“พื้นที่ว่าง” (Space)

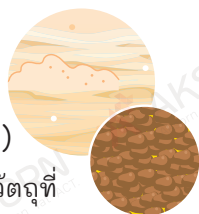
หมายถึง บริเวณที่ว่างรอบๆ วัตถุต่างๆ ช่วยให้ภาพดูปลอดโปร่ง สบายตา ไม่อึดอัด

“น้ำหนัก” (Value)

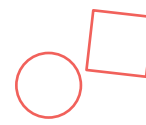
หมายถึง ค่าความอ่อนแก่ของสีหรือแสงเงา ทำให้รูปทรงดูมีมิติ และทำให้ภาพดูมีระยะไกลใกล้

“พื้นผิว” (Texture)

หมายถึง ลักษณะภายนอกของวัตถุที่เรามองเห็นและสัมผัสได้ เช่น หยาบละเอียด มันวาว ด้าน และขรุขระ ภาพที่มีลักษณะพื้นผิวที่แตกต่างกันจะให้ความรู้สึกสนุกสนานตื่นเต้นและมีชีวิตชีวา พื้นผิวสามารถก่อให้เกิดความรู้สึกในลักษณะต่างๆ กัน

“รูปร่าง” (Shape)

การนำเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้างและความยาว ไม่มีความหนาหรือความลึก มีลักษณะ 2 มิติ

“รูปทรง” (Form)

การนำเส้นมาประกอบกันให้เกิดความกว้าง ความยาว และความหนาหรือความลึก มีลักษณะ 3 มิติ

หน่วยการเรียนรู้ที่

ทัศนธาตุกับงานศิลป์

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

ขั้นนำ

สังเกต

1. ครูให้นักเรียนดูภาพ หรือสิ่งของต่าง ๆ แล้ว สังเกตภาพหรือสิ่งของนั้น ๆ
2. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม แล้วแจกตารางแยกแยะ ทัศนธาตุให้นักเรียนกลุ่มละ 1 แผ่น ให้นักเรียน แต่ละกลุ่มขีด ✓ เพื่อระบุทัศนธาตุจากภาพ หรือสิ่งของที่ครูนำมาให้ดู โดยกลุ่มใดระบุ ทัศนธาตุได้ครบและถูกต้องก่อนเป็นกลุ่มชนะ ตัวอย่าง ตารางแยกแยะทัศนธาตุ

รายการ	ทัศนธาตุ			
	จุด	เส้น	สี	รูปทรง
ลูกบอล			✓	✓
ภาพวาด เต่าทอง	✓	✓	✓	

เกร็ดแะครู

การเรียนรู้ศิลปะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความ คิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และช่วยสร้าง พฤติกรรมที่เด่นชัด 3 ประการ คือ

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีนิสัยอยากรู้อยากเห็น ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน
3. ชอบและกล้าแสดงออกในทางที่ดี

ดังนั้นครูควรส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาความ คิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยไม่ครอบงำ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

๑. เปรียบเทียบลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ (มฐ. ศ ๑.๑ ป.๔/๑)
๒. จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่าง (มฐ. ศ ๑.๑ ป.๔/๑)

นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุ
เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป

เป้าหมาย การเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ ของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการ สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้สวยงามและแปลกตาได้ โดยใช้กระบวนการ สร้างความคิดรวบยอด การเรียนการสอนเน้นมีทัศน และรูปแบบการ จัดการเรียนการสอนแบบสืบสอบความรู้ ซึ่งกิจกรรมของหน่วยนี้จะเน้น ให้นักเรียนได้สังเกตจำแนกความแตกต่าง หาลักษณะร่วม ระบุความคิด รวบยอด ทดสอบและนำไปใช้ เพื่อให้เกิดความสนุกในการเรียนศิลปะและ มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอื่นๆ ต่อไป

ขั้นนำ

สังเกต

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการจำแนกทัศนธาตุ
4. ครูให้นักเรียนดูภาพในหนังสือเรียน หน้า 2 แล้วช่วยกันตอบคำถามว่า
  - ในภาพนี้มีรูปร่าง และรูปทรงใดบ้าง
(แนวตอบ รูปร่างวงกลม รูปร่างสามเหลี่ยม รูปร่างสี่เหลี่ยม รูปร่างครึ่งวงกลม รูปทรงกระบอก รูปทรงสี่เหลี่ยม รูปทรงสามเหลี่ยม)
  - ภาพที่เห็น เป็นภาพของอะไร
(แนวตอบ บล็อกไม้)

เกร็ดแฉะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- เปรียบเทียบรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจว่า รูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างกัน และสามารถเปรียบเทียบลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ได้จากการฝึกสังเกต

บทที่

๑

รูปร่าง รูปทรง

ในภาพนี้มีรูปร่าง และรูปทรงใดบ้าง

สาระสำคัญ

ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีสิ่งต่าง ๆ ที่สื่อออกมาให้เห็นเป็นรูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเราสามารถนำรูปร่าง รูปทรงเหล่านั้นมาใช้ออกแบบเป็นผลงานทัศนศิลป์ได้

๒

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่ภาพเงากับรูปร่าง รูปทรงให้ถูกต้อง เพื่อนำเข้าสู่บทเรียน จาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วยที่ 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPATP40>

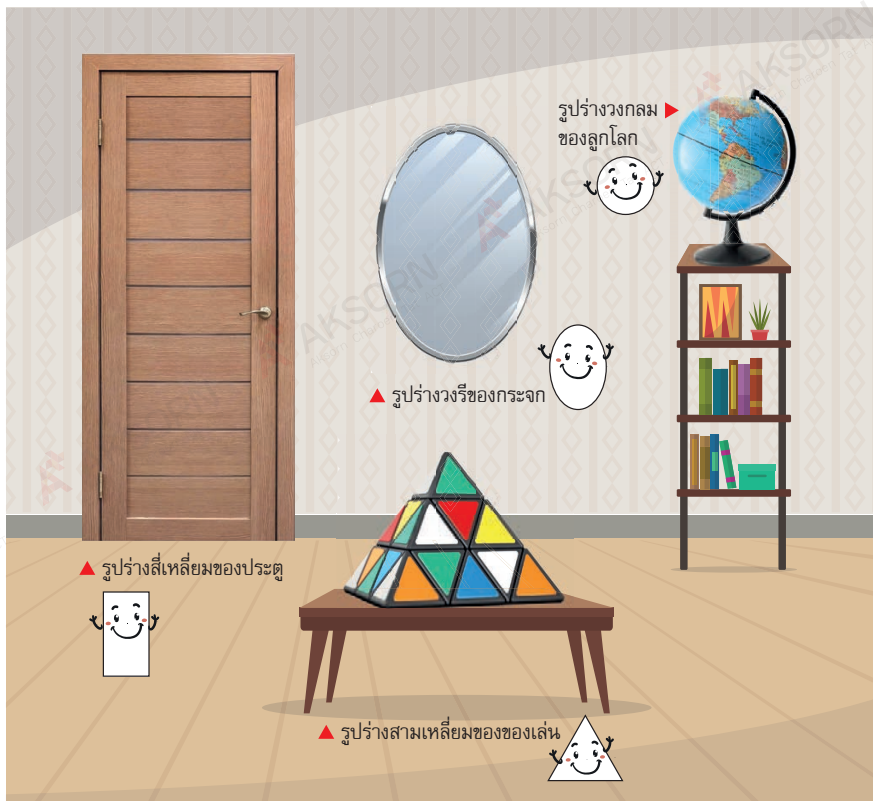

รูปร่างในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เรามองเห็นได้รอบ ๆ ตัวเรา มีรูปร่างแตกต่างกันไป รูปร่างมีลักษณะเป็นระนาบแบน ๒ มิติ มีความกว้างกับความยาว เกิดจากเส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขต โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. รูปร่างเรขาคณิต

เป็นรูปร่างที่มีโครงสร้างแน่นอน เกิดจากการสร้างของมนุษย์ ระบุชื่อเรียกได้พบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน เช่น รูปร่างสี่เหลี่ยม รูปร่างสามเหลี่ยม รูปร่างวงรี รูปร่างวงกลม

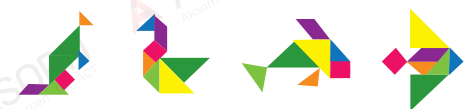
ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ครูให้นักเรียนสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว แล้วบอกว่า สิ่งเหล่านั้นมีรูปร่าง รูปทรงอะไร จากนั้นครูเขียนชื่อสิ่งที่นักเรียนบอกบนกระดาน โดยครูยังไม่ต้องเฉลยคำตอบ
- ครูให้นักเรียนร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นว่า รูปร่างและรูปทรงของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเราตามที่นักเรียนบอกในข้อ 1. นั้นมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นว่า ภาพในหนังสือเรียน หน้า 3-4 มีรูปร่างลักษณะใดบ้าง

เก็ดยินและครู

ครูจัดกิจกรรมเรื่องรูปร่างเรขาคณิต โดยให้นักเรียนเล่น แทนแกรม (Tangram) ปริศนารูปร่างเรขาคณิต 7 ชิ้น (รูปสามเหลี่ยมมุมฉากขนาด 1 ชิ้น รูปสามเหลี่ยมมุมฉากขนาดกลาง 1 ชิ้น รูปสามเหลี่ยมมุมฉากขนาดเล็ก 2 ชิ้น รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 1 ชิ้น และรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1 ชิ้น) ซึ่งอาจแบ่งกลุ่มให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม แข่งกันต่อแทนแกรมเป็นรูปร่างต่าง ๆ ตามจินตนาการ

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ ข้อใดมีรูปร่างเหมือนลูกโลก

1. มะนาว
2. มะม่วง
3. มะเฟือง
4. มะละกอ

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 1. เพราะมะนาวมีรูปร่างวงกลม เหมือนกับลูกโลกที่มีรูปร่างวงกลม ซึ่งเป็นรูปร่างเรขาคณิต ส่วนมะม่วง มะเฟือง และมะละกอมีรูปร่างอิสระ)

นักเรียนควรรู้

- 1. ระนาบ** หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะแบนเรียบ เช่น แผ่นกระดาษ ธนบัตร ธงชาติ งานทัศนศิลป์ที่มีลักษณะเป็นระนาบ ได้แก่ ภาพเขียน ภาพพิมพ์
- 2. มิติ** เป็นการวัดขนาดซึ่งวัดไปตามทิศทางใดทิศทางหนึ่ง โดยถือขนาดยาว หรือสูง เป็นมิติที่ 1 ขนาดกว้างเป็นมิติที่ 2 ขนาดหนาหรือลึก เป็นมิติที่ 3 ซึ่งรูปร่าง มี 2 มิติ เพราะมีแค่ความกว้างกับความยาว
- 3. เส้นรอบนอก** หมายถึง เส้นที่แสดงขอบเขตภายนอกของวัตถุ เพื่อให้มองเห็นวัตถุเป็นรูปร่างในแบบต่างๆ ได้ ทำให้เราสามารถทราบได้ว่า สิ่งของนั้นมีรูปร่างอย่างไร และสามารถวาดภาพต่างๆ ได้ตรงกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น
- 4. โครงสร้าง** หมายถึง ส่วนประกอบสำคัญๆ ที่มาประกอบรวมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นรูปร่าง รูปทรง ตามต้องการ

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า รูปร่างเรขาคณิต ส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นพบได้โดยทั่วไป เช่น รูปร่างสี่เหลี่ยมของประตู รูปร่างวงกลมของลูกโลก ส่วนรูปร่างอิสระ เป็นรูปร่างที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไป อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น เช่น รูปร่างอิสระของดอกไม้ รูปร่างอิสระของนก รูปร่างอิสระของรถยนต์
- ครูถามคำถาม ขวนคิดขวนคุย ในหนังสือเรียน หน้า 4 ให้นักเรียนช่วยกันตอบ
- ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างรูปร่างของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง

เกร็ดแะครู

ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจเรื่องรูปร่าง โดยปฏิบัติ ดังนี้

- ให้นักเรียนสำรวจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากนั้นวาดภาพสิ่งที่มีรูปร่างเรขาคณิต และรูปร่างอิสระ อย่างละ 1 ภาพ พร้อมระบายสีให้สวยงาม
- ออกมาแสดงผลงานที่หน้าชั้น จากนั้นให้เพื่อน ๆ ทายว่าภาพที่นักเรียนวาด เป็นรูปร่างของสิ่งใด และเป็นรูปร่างลักษณะใด

๒. รูปร่างอิสระ

เป็นรูปร่างที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน อาจเกิดจากธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น ไม่สามารถระบุชื่อเรียกได้ชัดเจน เช่น รูปร่างของดอกไม้ รูปร่างของก้อนเมฆ รูปร่างของรถยนต์

ชวนคิด **ชวนคุย!**

นอกเหนือจากในภาพ นักเรียนเคยเห็นรูปร่างเรขาคณิต และรูปร่างอิสระในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอะไรอีกบ้าง

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนเรียนรู้ตัวอย่างรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTATP40>

ข้อสอบเน้น การคิด

รูปร่างในข้อใดไม่เข้าพวก

-
-
-
-

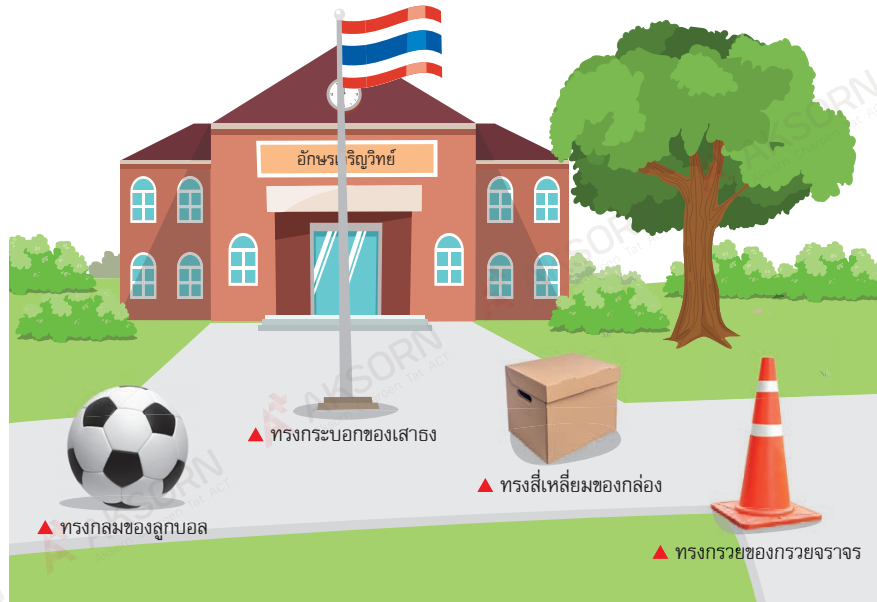
วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 2. บ้ายจากร เพราะเป็นรูปร่างวงกลม ที่มีโครงสร้างแน่นอน เป็นรูปร่างเรขาคณิต ส่วนข้อ 1. ก้อนเมฆ 3. แมว และ 4. เรือใบ เป็นรูปร่างที่มีโครงสร้างไม่แน่นอนเป็นรูปร่างอิสระ)

๒ รูปทรงในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รูปทรงที่เรามองเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลักษณะต่างกันไป โดยรูปทรงมีลักษณะเป็น ๓ มิติ นอกจากจะแสดงความกว้าง ความยาวแล้ว ยังแสดงความลึก หรือความหนาทำให้รูปทรงดูมีมิติมากกว่ารูปร่าง รูปทรงแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. รูปทรงเรขาคณิต

เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างแน่นอน ระบุชื่อเรียกได้ เช่น ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกลม พีระมิด ปริซึม กรวย

เรื่องน่ารู้

พีระมิด เป็นทรงที่มีฐานเป็นรูปสี่เหลี่ยม มียอดแหลม และมีหน้าข้างเป็นรูปสามเหลี่ยม

ปริซึมสามเหลี่ยม เป็นทรงที่มีหน้าตัด (ฐาน) ทั้ง ๒ ด้าน เป็นรูปสามเหลี่ยมที่เท่ากัน และขนานกัน มีหน้าข้างเป็นรูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก

กรวย เป็นทรงที่มีฐานเป็นรูปวงกลม มียอดแหลม ซึ่งไม่อยู่ในระนาบเดียวกับฐาน

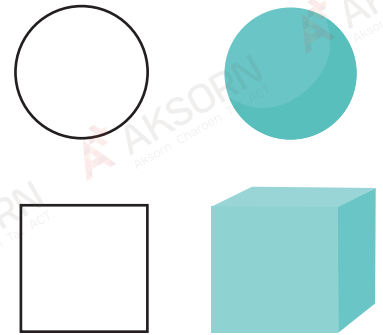
นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปทรงเรขาคณิตแล้ว

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

7. ครูให้นักเรียนดูภาพรูปร่าง รูปทรงที่เหมือนกัน เช่น

จากนั้นให้นักเรียนร่วมกันบอกความแตกต่างของภาพ

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความแตกต่างของรูปทางซ้าย ว่าเป็นรูปร่าง ซึ่งมี 2 มิติ คือ ความกว้างและความยาว ส่วนรูปทางขวา เป็นรูปทรง ซึ่งมี 3 มิติ คือ ความกว้าง ความยาว และความหนาหรือความลึก

9. ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็นว่า ภาพในหนังสือเรียน หน้า 5-6 มีรูปทรงลักษณะใดบ้าง

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ มีลักษณะคล้ายกับข้อใด

1. ไม้บรรทัด
2. กล่องดินสอ
3. สมุดวาดเขียน
4. กระดานดำ

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 2. กล่องดินสอ เพราะกล่องดินสอส่วนใหญ่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม คล้ายกับรูปที่กำหนด ส่วนข้อ 1. ไม้บรรทัด 3. สมุดวาดเขียน และ 4. กระดานดำ มีลักษณะแบน ไม่หนา เป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนรวบรวมสิ่งของที่มีรูปทรงเรขาคณิต แล้วจัดกลุ่มที่เหมือนกันว่ามีอะไรบ้าง จากนั้นตั้งชื่อกลุ่มของสิ่งของ เช่น

- กลุ่มทรงกลม มี ลูกฟุตบอล ลูกบาสเกตบอล ลูกปิงปอง
- กลุ่มทรงกรวย มี โคนไอศกรีม กรวยยาง
- กลุ่มทรงสี่เหลี่ยม มี แปรงลบกระดาน กล่องดินสอ

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจนเกิดความเข้าใจว่า รูปทรงเรขาคณิต เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างแน่นอน ส่วนใหญ่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้นซึ่งสามารถระบุชื่อเรียกของรูปทรงเหล่านั้นได้ เช่น ทรงกระบอกของเสาธง ทรงกลมของลูกฟุตบอล ส่วนรูปทรงอิสระ เป็นรูปทรงที่ไม่มีโครงสร้างไม่แน่นอน ไม่สามารถระบุชื่อเรียกได้ เช่น รูปทรงของโลมา รูปทรงของก้อนหิน รูปทรงของรองเท้า
- ครูถามคำถาม ขวนคิดขวนคุ้ย ในหนังสือเรียน หน้า 6 ให้นักเรียนช่วยกันตอบ
(แนวตอบ ต่างกัน เพราะรูปร่างมีลักษณะ 2 มิติ ส่วนรูปทรงมีลักษณะเป็น 3 มิติ)
- ครูให้นักเรียนดูตัวอย่างรูปทรงของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง

หาลักษณะร่วม

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับ ความเหมือนและความแตกต่างของรูปร่างกับรูปทรง

๒. รูปทรงอิสระ

เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างไม่แน่นอน มีทั้งเกิดขึ้นตามธรรมชาติและเกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น เช่น รูปทรงของสัตว์ต่าง ๆ รูปทรงของรองเท้า รูปทรงของก้อนหิน

ชวนคิด

ชวนคุ้ย

นักเรียนคิดว่ารูปร่างและรูปทรงมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

สื่อ Digital

ครูให้นักเรียนเรียนรู้ตัวอย่างรูปทรงของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPATP40>

PowerPoint

ข้อสอบเน้น การคิด

รูปร่างในข้อใดไม่เข้าพวก

1.

2.

3.

4.

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะกระเป๋าเป้ มีโครงสร้างที่ไม่สามารถระบุชื่อเรียกได้ มีรูปทรงอิสระ ส่วนข้อ 1. ลูกบาศก์ มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ข้อ 2. กระบอกน้ำ มีรูปทรงกระบอก ข้อ 3. ปิ่นโต มีรูปทรงกระบอก จัดเป็น รูปทรงเรขาคณิต)

๓ ความแตกต่างของรูปร่างกับรูปทรง

รูปร่างและรูปทรงมีความแตกต่างกัน โดยรูปร่างมีลักษณะ ๒ มิติ สังเกตจากขอบเขตรอบ ๆ วัตถุ ส่วนรูปทรงมีลักษณะ ๓ มิติ ที่แสดงมิติความลึกของวัตถุ ซึ่งเราสามารถสังเกตความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

รูปร่าง

เส้นรอบนอกที่แสดงพื้นที่ขอบเขตของวัตถุ

▲ รูปร่างสี่เหลี่ยมของผ้าเช็ดหน้า

▲ รูปร่างสามเหลี่ยมของป้ายจราจร

▲ รูปร่างวงกลมของจาน

รูปทรง

ลักษณะของวัตถุที่แสดงความกว้าง ความยาว และความลึก หรือความหนา

▲ รูปทรงสี่เหลี่ยมของรูบิค

▲ รูปทรงสามเหลี่ยมของชีส

▲ รูปทรงกลมของลูกตะกร้อ

ขั้นสอน

ระบุความคิดรวบยอด

นักเรียนสรุปผลการอภิปรายจนเกิดความเข้าใจว่า รูปร่าง รูปทรง มีความแตกต่างกัน คือ

- รูปร่าง จะมองเห็นเป็นระนาบแบน ๆ มีเฉพาะด้านกว้างและด้านยาวเท่านั้น
- รูปทรง จะมองเห็นได้ทั้งด้านกว้าง ด้านยาว และด้านหนา มี 3 มิติ

ความเหมือนกัน คือ มีความกว้างและความยาวเหมือนกัน และมีลักษณะเป็น เรขาคณิต และอิสระเหมือนกัน

ทดสอบและนำไปใช้

ครูให้นักเรียนสังเกตรูปร่าง รูปทรง ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว จากนั้นวาดภาพรูปร่าง รูปทรงที่พบเห็นมา อย่างละ 1 ภาพ แล้วบันทึกข้อมูลลงในสมุด ตามตัวอย่างในกิจกรรม การเรียนรู้สู่ Active Learning ในหนังสือ หน้า 9 ข้อ 1.

ขั้นสรุป

นักเรียนทำกิจกรรม จำแนกรูปร่าง รูปทรง ใน PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง

ขั้นประเมิน

1. ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
2. ครูประเมินว่า นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระจากการทำกิจกรรมใน PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง

กิจกรรม 21st Century Skills

ให้นักเรียนเลือกภาพรูปร่าง และภาพรูปทรงมาอย่างละ 1 ชนิด แล้วนำภาพรูปร่างและภาพรูปทรงนั้นมาวาดดัดแปลงหรือสร้างภาพให้เป็นภาพที่แปลกใหม่ จากนั้นให้นักเรียนออกมาแสดงผลงานที่หน้าชั้นเรียน

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม จำแนกรูปร่าง รูปทรง จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 1 เรื่อง รูปร่าง รูปทรง <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPATP40>

Concept Based Teaching and Learning

ขั้นนำ

ทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงความรู้ใหม่

1. นักเรียนสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวว่ามีอะไรบ้าง
2. นักเรียนบอกว่าสิ่งเหล่านั้นมีรูปร่าง รูปทรงอะไรบ้าง

ขั้นสอน

จุด

1. ครูให้นักเรียนดูหนังสือ หน้า 8 ประกอบการอธิบายเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่างๆ ว่ารูปร่าง รูปทรงต่างๆ เป็นหนึ่งในทัศนธาตุที่เราสามารถพบได้ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมไปถึงในงานทัศนศิลป์ด้วย
2. ครูนำภาพรูปร่างเรขาคณิตและรูปร่างอิสระแบบต่างๆ มาให้นักเรียนดูและอธิบายความแตกต่าง

เข้าใจ

3. ครูแจกใบกิจกรรม เรื่อง ขั้นวางของมีรูปร่าง รูปทรงใดบ้าง แล้วให้นักเรียนสังเกตภาพที่กำหนดไว้ในใบกิจกรรม เรื่อง ขั้นวางของมีรูปร่าง รูปทรงใดบ้าง ข้อ 1. แล้วบอกว่ามีลักษณะรูปร่าง รูปทรงอย่างไร
4. นักเรียนสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว จากนั้นวาดภาพสิ่งที่สนใจ 1 อย่าง แล้วบอกว่ามีลักษณะรูปร่าง รูปทรงอย่างไร แล้วเขียนลงในใบกิจกรรม ข้อ 2.

รูปร่างและรูปทรงในงานศิลปะ

รูปร่างและรูปทรงสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ เพื่อถ่ายทอดความคิดและจินตนาการได้ โดยผลงานที่ได้จากรูปร่างและรูปทรงจะมีลักษณะของผลงานที่แตกต่างกันไป ดังนี้

การวาดมิติที่มีความลึกของวัตถุ เป็นรูปทรงของสิ่งต่างๆ

การวาดเส้นรอบนอกวัตถุ เป็นรูปร่างของสิ่งต่างๆ

คำถามชวนคิด

- ๑ หากนักเรียนต้องการวาดภาพวัตถุที่มีเส้นขอบเขตเป็นเส้นตรงทุกด้าน จะวาดวัตถุได้บ้าง
- ๒ การวาดภาพให้มีมิติ ทั้งความกว้าง ความยาว และความหนา สามารถทำได้หรือไม่
- ๓ งานปั้นดินน้ำมันเป็นรูปร่างกลมและรูปทรงกลมมีลักษณะเหมือน หรือต่างกันอย่างไร

นสอ.ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจ

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. แนวตอบ ภาพที่มีขอบเขตเป็นเส้นตรงทุกด้าน เป็นภาพรูปร่างเรขาคณิต อาจเป็นรูปร่างสี่เหลี่ยมหรือรูปร่างสามเหลี่ยม ซึ่งวัตถุที่เป็นรูปร่างสี่เหลี่ยม เช่น ธง อีกรู กล้อง สมุด หนังสือ ส่วนวัตถุที่เป็นรูปร่างสามเหลี่ยม เช่น ป้ายจราจร แชนดิวซ์ เตินท์ จรวดกระดาศ
2. แนวตอบ สามารถวาดได้โดยใช้ทัศนธาตุ คือ สี น้ำหนักอ่อน-แก่ ความใกล้-ไกล มาประกอบกัน จะทำให้ภาพมีมิติ เห็นทั้งความกว้าง ความยาว และความหนา
3. แนวตอบ เมื่อมองด้านหน้าตรง จะเห็นเป็นรูปร่างวงกลมเหมือนกัน แต่รูปทรงกลม จะมีมิติ เห็นรอบด้าน ไม่แบน

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใด ไม่ใช่รูปทรงเรขาคณิต

1. บัวรดน้ำ
2. โทรทัศน์
3. ถ่านไฟฉาย
4. กล่องของขวัญ

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 1. เพราะบัวรดน้ำมีหลายรูปแบบ มีรูปทรงอิสระ ส่วนข้อ 2. โทรทัศน์ มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ข้อ 3. ถ่านไฟฉาย มีรูปทรงกระบอก ข้อ 4. กล่องของขวัญ ส่วนใหญ่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม จัดเป็น รูปทรงเรขาคณิต)

กิจกรรม

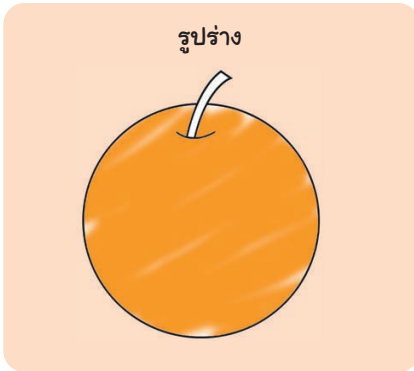
การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมดังต่อไปนี้

- สังเกตรูปร่างและรูปทรงที่อยู่รอบตัว จากนั้นวาดภาพรูปร่างและรูปทรงที่พบเห็นมาอย่างละ ๑ ภาพ และบันทึกข้อมูลลงในสมุดตามตัวอย่าง

รูปร่าง

ชื่อสิ่งที่สังเกต ..... ผลส้ม

รูปร่างที่สังเกตได้ เป็น

- ☒ รูปร่างเรขาคณิต ☐ รูปร่างอิสระ

ลักษณะที่สังเกตได้ คือ มีรูปร่างวงกลม ผิวมีสีส้ม

- เลือกงานศิลปะของตนเองที่ชื่นชอบที่สุด ๑ ชิ้น มานำเสนอหน้าชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

- ชื่อผลงาน
- แนวคิด
- เหตุผลที่ชื่นชอบ
- ลักษณะของผลงาน
- รูปร่างที่พบในผลงาน
- รูปทรงที่พบในผลงาน

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- สิ่งของในบ้านมีรูปร่างและรูปทรงใดบ้าง
- สิ่งของที่มีรูปร่างวงกลมมีลักษณะแตกต่างจากสิ่งของที่มีรูปทรงกลมอย่างไร
- หากต้องการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อถ่ายทอดความงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเอง นักเรียนจะใช้รูปร่างและรูปทรงใดบ้าง

นักเรียนได้อะไรบ้างจากการสังเกต

นักเรียนได้อะไรบ้างจากการสังเกต

ขั้นสอน

ลงมือทำ

- นักเรียนวาดภาพระบายสีชิ้นวางของของตนเองอย่างอิสระตามจินตนาการว่าในชิ้นวางของของตนเอง จะมีสิ่งต่างๆ รูปร่างรูปทรงอย่างไรบ้าง ลงในใบกิจกรรม ข้อ 3
- นักเรียนเลือกรูปร่าง 1 อย่าง และรูปทรง 1 อย่าง จากภาพชิ้นวางของที่สร้างสรรค์ขึ้น เปรียบเทียบความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงนั้นลงในใบกิจกรรม ข้อ 4

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ว่า สิ่งต่างๆ รอบตัวของเรามีลักษณะที่แตกต่างกันไป ซึ่งสามารถจำแนกความแตกต่างได้ว่า มีรูปร่างรูปทรงแบบเรขาคณิตและอิสระ โดยรูปร่างมีลักษณะเป็น 2 มิติ และรูปทรงมีลักษณะเป็น 3 มิติ ซึ่งสามารถวาดภาพระบายสีเพื่อถ่ายทอดภาพรูปร่างและรูปทรงต่างๆ รอบตัวได้

ขั้นประเมิน

- ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและแบบประเมินสมรรถนะตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- ครูประเมินใบกิจกรรม เรื่อง ชิ้นวางของมีรูปร่างรูปทรงใดบ้าง

กิจกรรม ทำทาย

ครูให้นักเรียนนำกระดาษปกนิตยสารที่ค่อนข้างแข็งหรือกล่องกระดาษที่ไม่ใช่แล้ว มาตัดเป็นแผ่นตัวต่อปริศนา 7 แผ่น (แทนแกรม) ประกอบด้วย

- รูปสามเหลี่ยมมุมฉากเล็ก 2 ชิ้น
- รูปสามเหลี่ยมขนาดกลาง 1 ชิ้น
- รูปสามเหลี่ยมมุมฉากขนาดใหญ่ 2 ชิ้น
- รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 1 ชิ้น
- รูปสี่เหลี่ยมด้านขนานอีก 1 ชิ้น

จากนั้นให้นักเรียนแข่งกันต่อแทนแกรม คือ การเลื่อน หมุน และพลิกชิ้นส่วนทั้ง 7 นั้นให้เป็นภาพต่างๆ โดยอาจจะเป็นคนสัตว์ สิ่งต่างๆ หรือตัวอักษรก็ได้

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

- แนวตอบ มีทั้งรูปร่าง รูปทรงเรขาคณิต และรูปร่าง รูปทรงอิสระ เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น มีรูปร่างและรูปทรงสี่เหลี่ยม แจกัน แก้ว มีรูปร่างและรูปทรงอิสระ
- แนวตอบ รูปร่างวงกลมจะแบนๆ ส่วนรูปทรงกลมจะเห็นได้ 360 องศา
- คำตอบมีหลากหลาย ขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคน

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

ขั้นนำ

สังเกต

- ครูให้นักเรียนดูและสังเกตภาพ ในหนังสือเรียน หน้า 10 และตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดของนักเรียน ดังนี้
  - นักเรียนสังเกตเห็นสิ่งใดบ้าง
  - สิ่งต่างๆ ในภาพมีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
  - จากภาพ มีทัศนธาตุใดบ้าง
- ครูอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งต่างๆ ว่า ลักษณะของสิ่งต่างๆ รอบตัวเราต่างก็มีลักษณะของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และพื้นที่ว่างที่เราจะสามารถสังเกตเห็นได้ ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะของทัศนธาตุที่เราสามารถพบได้ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมไปถึงในงานทัศนศิลป์

เกร็ดแฉะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

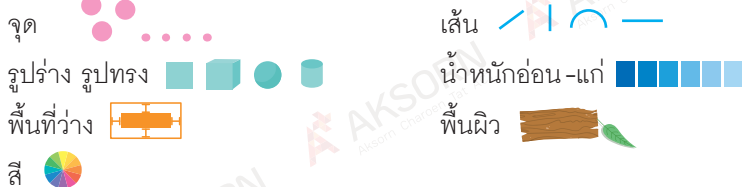
- สังเกตทัศนธาตุในงานทัศนศิลป์
- วิเคราะห์ความรู้จากประเด็นคำถามและภาพ
- ฝึกวาดภาพโดยใช้ทัศนธาตุสร้างผลงานทัศนศิลป์

จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจว่า ทัศนธาตุในงานทัศนศิลป์ ประกอบไปด้วยเส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว และพื้นที่ว่าง และสามารถจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์ได้

นักเรียนควรรู้

1 ทัศนธาตุ (Visual Element) คือ สิ่งที่สามารถมองเห็นในผลงานทัศนศิลป์ ประกอบด้วย

เป็นสิ่งที่ศิลปินนำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสื่อความหมายตามแนวคิด โดยนำทัศนธาตุมาประกอบให้เข้ากันและเกิดการรวมตัวกันอย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ความเป็นเอกภาพ ความกลมกลืน และความสมดุล

ข้อสอบเน้น การคิด

หากต้องการวาดภาพที่มองดูแล้วกว้างขวาง ควรใช้เส้นแบบใดเป็นหลัก

- เส้นตรงแนวเฉียง
- เส้นตรงแนวนอน
- เส้นตรงแนวตั้ง
- เส้นโค้ง

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 2. เพราะเส้นตรงแนวนอนให้ความรู้สึกสงบนิ่ง ไม่เคลื่อนไหว แสดงถึงความกว้าง เมื่อนำเส้นตรงแนวนอนมาใช้วาดภาพบ้าน จึงทำให้มองดูแล้วกว้างขวาง

๑ ทักษะธาตุในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทักษะธาตุเป็นส่วนประกอบของสิ่งที่เรามองเห็นได้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยทักษะธาตุที่นักเรียนควรรู้จักและหมั่นสังเกต เพื่อจำแนกทักษะธาตุของสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

๑. เส้น

เป็นการนำจุดมาเรียงต่อกัน จนเกิดเป็นเส้นลักษณะต่าง ๆ ซึ่งแต่ละลักษณะก็ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันออกไป โดยเส้นแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) เส้นตรง

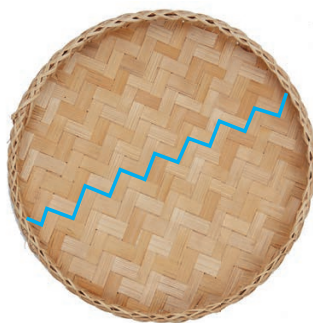

▲ เส้นตรงแนวนอนของโซฟา ให้ความรู้สึกสงบนิ่ง กว้างขวาง

▲ เส้นตรงแนวตั้งของขาโต๊ะ ให้ความรู้สึกมั่นคง แข็งแรง

▲ เส้นตรงแนวเฉียงของเต็นท์ ให้ความรู้สึกโฉบเฉี่ยว ไม่มั่นคง

▲ เส้นตรงแบบหยักของเครื่องจักสาน ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว มีจังหวะ

๑๑

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับลักษณะของทักษะธาตุในสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยดูข้อมูลจากหนังสือเรียน หน้า 11-17 ประกอบ
2. นักเรียนระบุทักษะธาตุที่พบจากภาพที่กำหนดใน PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 2 เรื่อง ทักษะธาตุ
3. ครูนำภาพผลงานศิลปะที่ประกอบไปด้วยเส้นตรงแบบต่างๆ เช่น เส้นตรงแนวนอนของทะเล เส้นตรงแนวเฉียงของฝนตก มาให้นักเรียนดู และให้นักเรียนบอกความรู้สึกจากภาพเหล่านั้น
4. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปว่า เส้นตรงชนิดต่างๆ ที่อยู่ในภาพ จะให้ความรู้สึกที่ต่างกันไป และเรามักนำเส้นตรงเหล่านั้นมาประกอบเป็นภาพวาดต่างๆ

ข้อสอบเน้น การคิด

หากต้องการวาดภาพตึกควรนำเส้นใดมาใช้

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะภาพเส้นตรงแนวตั้งให้ความรู้สึกแข็งแรง มั่นคง ส่วนเส้นตรงแนวนอนให้ความรู้สึกสงบนิ่ง ไม่เคลื่อนไหว เมื่อนำมาประกอบกันจะเกิดเป็นภาพตึกที่แข็งแรง นิ่ง มั่นคง

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนเล่นเกม Interactive ระบุทักษะธาตุที่พบจากภาพที่กำหนด จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 2 เรื่อง ทักษะธาตุ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPATP40>

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

5. ครูเล่านิทานประกอบการเขียนเส้นโค้งบนกระดาน โดยเว้นตอนจบให้นักเรียนแต่งเอง และเขียนเส้นโค้งประกอบเอง เช่น

มีงูตัวหนึ่งเลื้อยมาหาอาหาร มันเจอก้อนหิน จึงเลื้อยหลบก้อนหินเป็นเส้นโค้งแบบคลื่น

มันเลื้อยไปเรื่อย ๆ จนพบนายพรานคนหนึ่ง มันจึงขดตัวเป็นเส้นขดกันหอยเพื่อหลบภัย

เวลาผ่านไป เจ้างูเริ่มหิว มันเลื้อยส่ายไปส่ายมา

โอ๊ย! หิวเหลือเกิน ฉันจะหมดแรงแล้วนะ เจ้างูรำพึง ทันใดนั้น มันก็พบกับ...

6. ครูวาดรูปวงกลมที่มีเส้นผ่านศูนย์กลาง 8 นิ้ว บนกระดานหลายๆ วง

7. ให้นักเรียนออกมาวาดเส้นโค้งลงในรูปวงกลมให้เป็นหน้าตาคนที่แตกต่างกัน จากนั้นให้นักเรียนช่วยกันบอกว่าภาพหน้าคนบนกระดานให้ความรู้สึกอย่างไรบ้าง

8. ครูอธิบายเพิ่มเติมเรื่องความรู้สึกของเส้นที่นำไปเขียนเป็นตาหรือปากในภาพใบหน้าว่า นอกจากเส้นโค้งแล้วยังสามารถใช้เส้นอื่นได้อีก และให้ความรู้สึกที่แตกต่างกันไป เช่น ถ้าใช้เส้นโค้งเป็นตาจะรู้สึกอ่อนโยน มีความสุข ถ้าใช้เส้นโค้งแบบคลื่นเป็นปากจะรู้สึกหงุดหงิด สงสัย

๒) เส้นโค้ง

▲ เส้นโค้งแบบคลื่น ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง

▲ เส้นขดกันหอยของเปลือกหอย ให้ความรู้สึกวนเวียน ไม่สิ้นสุด

▲ เส้นโค้งมุกกว้างของเปลญวน ให้ความรู้สึกอ่อนโยน นุ่มนวล

เรื่องน่ารู้

ความรู้สึกของเส้นจะขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ เช่น เส้นโค้ง หากนำไปเขียนเป็นปากในภาพใบหน้า ถ้าเส้นโค้งคว่ำลง ใบหน้าจะรู้สึกเศร้า แต่ถ้าเส้นโค้งหงายขึ้น ใบหน้าจะรู้สึกมีความสุข

ใบหน้าเศร้า

ใบหน้าที่มีความสุข

เราควรจำแนกให้ได้ว่า ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวประกอบไปด้วยเส้นแบบใดบ้าง เพื่อจะสามารถวาดภาพสิ่งเหล่านั้นได้ง่ายยิ่งขึ้น

นักเรียนควรรู้

- 1) เส้น เป็นทัศนธาตุที่สำคัญในการสื่อความหมาย อารมณ์ และความรู้สึกต่างๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น

สูงส่ง ตรง แข็งแรง

เรียบสงบ กว้าง

ไม่มั่นคง ไม่แน่นอน ความเร็ว

ความรุนแรง ตื่นเต้น

เคลื่อนไหว กระโดดขึ้น

เคลื่อนไหว กระโดดขึ้น

เลื่อนไหล อ่อนไหว นุ่มนวล

หมุนวน ไม่มีที่สิ้นสุด

ความไม่ต่อเนื่อง ขาดหาย

วุ่นวายยุ่งเหยิง

๒. สีสัน

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา ประกอบไปด้วยสีสันมากมายที่ทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันไป เช่น สดใส ร่าเริง เศร้า อบอุ่น โดยสีแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) สีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ

▲ สีของดอกกุหลาบ

▲ สีของใบเตย

▲ สีของปีกแมลงทับ

▲ สีของเปลือกมังคุด

๒) สีที่มนุษย์สร้างขึ้น

▲ สีของถุงเท้า

▲ สีของแว่นตา

▲ สีของรถของเล่น

สีที่เกิดขึ้น
ในธรรมชาติ
ให้ความรู้สึกที่แตกต่าง
จากสีที่มนุษย์
สร้างขึ้นอย่างไรครับ

๑๓

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ครูให้นักเรียนดูภาพสิ่งต่าง ๆ ที่มีสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและสีที่มนุษย์สร้าง แล้วถามคำถาม เช่น
  - นอกจากภาพในหนังสือ มีอะไรที่มีสีที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสีที่มนุษย์สร้างขึ้น
  - สีใดบ้างที่ไม่มีในธรรมชาติ
  - สีใดบ้างที่มนุษย์สร้างขึ้นไม่ได้
- ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า สีต่างๆ มีทั้งที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและสีที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยเราสามารถสังเกตได้จากสิ่งรอบ ๆ ตัว นอกจากนี้ สียังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ เพราะมีผลต่อการรับรู้ของเรา เราจึงควรรู้จักใช้สีให้เหมาะสมกับลักษณะของงานทัศนศิลป์นั้นๆ เช่น ภาพที่ต้องการให้ดูร่าเริง สนุกสนาน หรือร้อนแรงควรใช้สีวรรณะอุ่นต้องการให้ดูร่าเริง สนุกสนาน หรือร้อนแรงควรใช้สีวรรณะอุ่น
- ครูนำภาพอื่นๆ มาให้นักเรียนดูและวิเคราะห์ว่าเป็นสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติหรือเป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้น
- ครูถามคำถามในหนังสือเรียน หน้า 13 ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

ข้อสอบเน้น การคิด

สิ่งใดมีสีที่มนุษย์สร้างขึ้น

1.

2.

3.

4.

(วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะตุ๊กตาเป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้น สีของตุ๊กตาจึงเป็นสีที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่นกัน ส่วนข้อ 1., 2., 3. เป็นสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ สีที่ได้จึงเป็นสีที่ธรรมชาติสร้างขึ้น)

นักเรียนควรรู้

- สี การนำสีมาใช้ในงานทัศนศิลป์ นอกจากจะใช้เพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก และความสวยงามแล้ว ยังใช้เพื่อเป็นสัญลักษณ์ เช่น

- ป้ายจราจร ใช้สีแดง เพื่อสื่อว่าอันตราย

- ป้าย จราจร ใช้สีเหลือง เพื่อสื่อให้ระวัง

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

13. ครูชูสิ่งของที่อยู่รอบๆ ตัวของนักเรียน เช่น แก้วน้ำ กล้องดินสอ กระเป๋านักเรียน แล้วให้นักเรียนวาดรูปสิ่งของที่ครูชูลงในกระดาษวาดเขียน จากนั้นครูสุ่มเลือกผลงานที่วาดรูปเดียวกัน แต่วาดทั้งรูปร่าง และรูปทรง มาให้นักเรียนสังเกตความแตกต่าง

ตัวอย่าง

14. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลการสนทนาว่า รูปร่าง รูปทรงมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง โดยดูข้อมูลในหนังสือเรียน หน้า 14-15 ประกอบ หรือดู PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 2 เรื่อง ทักษะธาตุ

เกร็ดแะครู

ครูนำภาพรูปร่างมาเปรียบเทียบกับภาพรูปทรง เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่างของรูปร่างและรูปทรงอย่างชัดเจน

๓. รูปร่าง

สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราล้วนมีขอบเขตของวัตถุที่สามารถมองเห็นได้เป็นด้านกว้างและด้านยาว เรียกว่า รูปร่าง โดยรูปร่างแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) รูปร่างเรขาคณิต

▲ รูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้าของป้ายหนีไฟ

▲ รูปร่างสี่เหลี่ยมจัตุรัสของขนมปัง

▲ รูปร่างวงกลมของล้อรถจักรยาน

▲ รูปร่างสามเหลี่ยมของหมวกปาร์ตี้

๒) รูปร่างอิสระ

▲ รูปร่างของแจกัน

▲ รูปร่างของกรรไกร

▲ รูปร่างของกีตาร์

▲ รูปร่างของผีเสื้อ

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนศึกษาข้อมูล เรื่อง ทักษะธาตุ จาก PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 1 บทที่ 2 เรื่อง ทักษะธาตุ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTATP40>

ข้อสอบเน้น การคิด

สิ่งของในข้อใดมีรูปร่างเรขาคณิต

- ลูกเต๋า
- ผีเสื้อ
- ลูกบอล
- สตอร์วเบอร์รี่

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 3. เพราะลูกบอลมีรูปร่างเป็นวงกลม จัดได้ว่าเป็นหนึ่งในรูปร่างเรขาคณิต)

๔. รูปทรง

วัตถุต่าง ๆ ที่มองเห็นเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านกว้าง ด้านยาว และด้านหนาที่สามารถแสดงมิติความลึกได้ เรียกว่า รูปทรง โดยรูปทรงแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) รูปทรงเรขาคณิต

▲ ทรงกลมของลูกเทนนิส

▲ ทรงสี่เหลี่ยมของกล่อง

▲ ทรงกระบอกของกระป๋อง

▲ ทรงกรวยของแก้วกระดาษ

๒) รูปทรงอิสระ

▲ รูปทรงของผลไม้

▲ รูปทรงของแก้วสแตนเลส

▲ รูปทรงของดาวทะเล

ชวนคิด

ชวนคุย

จากภาพ นักเรียนคิดว่ามีสิ่งใดอีกบ้างที่มีรูปทรงคล้ายกับภาพนี้

หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑๕

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ให้นักเรียนร่วมกันสรุปผลการสนทนาว่า รูปร่างและรูปทรง มีทั้งรูปร่างเรขาคณิต รูปร่างอิสระ รูปทรงเรขาคณิต และรูปทรงอิสระ โดยรูปร่างเป็นรูปที่มองเห็นแค่ด้านกว้าง และด้านยาว ส่วนรูปทรงเป็นรูปที่มองเห็นได้ทั้งด้านกว้าง ด้านยาว และด้านหนา หรือด้านลึก มีความเหมือนจริงมากยิ่งขึ้น
  - รูปร่างเรขาคณิต เป็นรูปร่างที่มีโครงสร้างที่สามารถระบุได้แน่นอน เช่น รูปร่างสามเหลี่ยม รูปร่างสี่เหลี่ยม
  - รูปร่างอิสระ เป็นรูปร่างที่ไม่สามารถระบุโครงสร้างได้แน่นอน เช่น รูปร่างของกรรไกร รูปร่างของผีเสื้อ
  - รูปทรงเรขาคณิต เป็นรูปทรงที่มีโครงสร้างที่สามารถระบุได้แน่นอน เช่น รูปทรงกลม รูปทรงสี่เหลี่ยม
  - รูปทรงอิสระ เป็นรูปทรงที่ไม่สามารถระบุโครงสร้างได้แน่นอน เช่น รูปทรงของผลไม้ รูปทรงของภาชนะ
- ครูถามคำถาม ชวนคิดชวนคุย ในหนังสือเรียนหน้า 15 ให้นักเรียนช่วยกันตอบ

เกร็ดน่ารู้

ครูนำภาพผลงานทัศนศิลป์มาให้นักเรียนดู แล้วร่วมกันวิจารณ์ว่า ภาพที่เห็นประกอบด้วยรูปร่างและรูปทรงอะไรบ้าง และภาพนั้นมีลักษณะเด่นอย่างไร

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดไม่ใช่รูปทรง

-
-
-
-

(วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะภาพวงกลม มองเห็นเป็นเพียงระนาบแบนๆ ไม่มีความลึกหรือความหนาเหมือนข้ออื่น)

แนวตอบ คำถามชวนคิด ชวนคุย

แนวตอบ รูปทรงในภาพ คือ รูปทรงกลม ซึ่งสิ่งที่มีรูปทรงกลมมีหลากหลาย เช่น ลูกฟุตบอล ผลส้ม ผลแตงโม ลูกโลก ลูกแก้ว ลูกบาส

ชั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

17. ครูนำเอาสิ่งของต่างๆ ที่สามารถสัมผัสได้ ไม้อันตราย เช่น ฟองน้ำ ก้อนหิน เปลือกไม้ หมอนเล็กๆ ใส่ในกล่องที่ปิดทึบ แล้วให้นักเรียนผลัดกันสัมผัส แล้วถามนักเรียนว่า

- สิ่งของที่สัมผัสมีพื้นผิวอย่างไรบ้าง

(ให้นักเรียนตอบตามความคิดอย่างอิสระ)

- สิ่งของที่นักเรียนจับ คืออะไร

(คำตอบขึ้นอยู่กับสิ่งของที่ครูนำมาใส่กล่อง)

18. ครูนำสิ่งของออกจากกล่องมาให้นักเรียนดู แล้วตรวจสอบว่า นักเรียนตอบถูกต้องหรือไม่

19. ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายจนเกิดความเข้าใจว่า สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรามีพื้นผิวต่างกัน นักเรียนต้องฝึกสังเกตและจดจำ เพื่อนำมาใช้ในงานทัศนศิลป์ได้

20. ให้นักเรียนช่วยกันบอกว่า สามารถรับรู้พื้นผิวได้จากประสาทสัมผัสใดบ้าง

เกร็ดแฉะครู

พื้นผิว มี 2 ประเภท คือ

1. พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยมือ สามารถสัมผัสได้จากงานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม และสิ่งประดิษฐ์อื่นๆ
2. พื้นผิวที่สัมผัสได้ด้วยสายตา พบในลักษณะงาน 2 มิติ เมื่อสัมผัสแล้วกลับไม่มีความแตกต่างตามที่เห็นจากการมองเห็น แต่ไม่ใช่ลักษณะที่แท้จริงของผิววัสดุนั้นๆ เช่น การวาดภาพก้อนหินบนกระดาษ

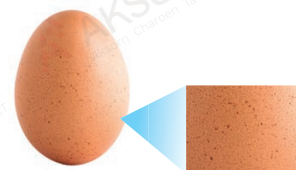
๕. พื้นผิว^๑

เป็นบริเวณผิวด้านนอกของสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็นและการสัมผัส ทำให้เกิดความรู้สึกที่ต่างกันไป เช่น ผิวนุ่ม ให้ความรู้สึกยืดหยุ่น สบาย ผิวแข็ง ให้ความรู้สึกหนักแน่น แข็งแรง โดยพื้นผิวแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

๑) พื้นผิวของสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ

▲ ผิวที่มีหนามแหลมของทุเรียน

▲ ผิวที่มีเปลือกเรียบของไข่ไก่

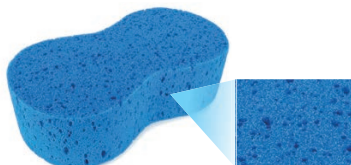

▲ ผิวที่มีความละเอียดของทราย

พื้นผิวในธรรมชาติรอบตัวของเพื่อนๆ มีลักษณะอย่างไร

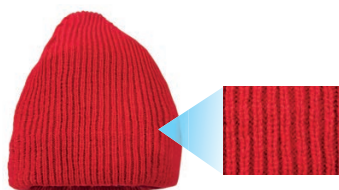
๒) พื้นผิวของสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

▲ ผิวที่มีรูพรุนของฟองน้ำสังเคราะห์

▲ ผิวที่มันวาวของแก้วสเตนเลส

▲ ผิวที่มีความถี่ของเส้นใยไหมพรม

เรื่องน่ารู้

ลักษณะพื้นผิวที่ต่างกัน จะส่งผลต่องานศิลปะและความรู้สึกที่ต่างกัน

นักเรียนควรรู้

- ๑) พื้นผิว ลักษณะต่างๆ จะให้ความรู้สึกต่องานศิลปะต่างกัน เช่น
- ผิวเรียบเกลี้ยงเงา ให้ความรู้สึกนุ่มนวล น่าจับ อยากลูบคลำ
  - ผิวเรียบมัน ให้ความรู้สึกใหญ่กว่า สว่าง หรุหร่า ลื่นคล่องตัว เบาสบาย
  - ผิวละเอียด ให้ความรู้สึกใหญ่ เบาบาง เป็นระเบียบ
  - ผิวหยาบด้าน ให้ความรู้สึกแคบ อึดอัด ทึบตัน หนักแน่น
  - ผิวขรุขระ ให้ความรู้สึกน่าขยะแขยง ไม่น่าจับต้อง
  - ผิวหนามแหลม ให้ความรู้สึกไม่ปลอดภัย น่ากลัว ไม่น่าจับต้อง
  - ผิวหย่อนยาน ให้ความรู้สึกเสื่อมถอย ขร่า ไม่เต่งตึง ไม่สด
- เราสามารถนำความรู้เรื่องพื้นผิวมาใช้ออกแบบสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์เพื่อประโยชน์ในการใช้สอย เช่น การนำพื้นผิวหยาบขรุขระ มาออกแบบเป็นที่จับภาชนะ เพื่อช่วยในการจับให้กระชับมือ ไม่ลื่นพลัดตกเสียหาย

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดมีพื้นผิวนุ่ม

1.

2.

3.

4.

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 2. จากภาพคือ ลำล็ก้อน มีพื้นผิวที่หนานุ่มส่วนภาพข้อ 1. คือภาพก้อนหิน มีผิวที่ขรุขระ ภาพข้อ 3. ภาพกระดุมมีผิวเรียบ ภาพข้อ 4. ภาพผลเงาะ มีขน ผิวขรุขระ)

๖. พื้นที่ว่าง^①

เป็นบริเวณโดยรอบของรูปร่าง รูปทรง หรือวัตถุต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยทำให้วัตถุโดดเด่น พื้นที่ว่างสามารถปรากฏให้พบเห็นได้ทั่วไปทั้งที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังตัวอย่าง

๑) พื้นที่ว่างที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ

พื้นที่ว่างในทุ่งหญ้า
ทำให้วัวสามารถเดินเล่นได้

๒) พื้นที่ว่างที่มนุษย์สร้างขึ้นในสิ่งแวดล้อม

พื้นที่ว่างในห้อง
ทำให้เกิดประโยชน์
ในการทำกิจกรรมต่างๆ

เรื่องน่ารู้

ถ้าจัดองค์ประกอบพื้นที่ว่างมากและมีวัตถุน้อย จะทำให้ภาพดูเหงา อังว้าง และโดดเดี่ยว แต่ถ้าจัดองค์ประกอบพื้นที่ว่างน้อยและมีวัตถุมากจะทำให้ภาพดูแน่น อึดอัด และไม่สบายตา

นักเรียนลองดูตัวอย่างการจัดองค์ประกอบพื้นที่ว่างในภาพต่อไปนี้

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่าง

- ครูหาภาพพื้นที่ว่างที่มีลักษณะต่างกันไป 3 ภาพให้นักเรียนดู ได้แก่ ภาพที่มีพื้นที่ว่างน้อย ภาพที่มีพื้นที่ว่างมากเกินไป และภาพที่มีพื้นที่ว่างเหมาะสมกับเนื้อหาของภาพ แล้วให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่า ภาพแต่ละภาพให้ความรู้สึกอย่างไร โดยครูช่วยอธิบายเสริมให้เข้าใจว่า พื้นที่ว่างของภาพจะต้องจัดให้เหมาะสม คือ ไม่ให้มากหรือน้อยเกินไป

อธิบายความเข้าใจ

นักเรียนสังเกตของใช้ต่างๆ รอบตัวที่มีลักษณะของทัศนธาตุตามหัวข้อที่กำหนด เช่น ของใช้ที่มีเส้นโค้ง ของใช้ที่มีสีแดง ของใช้ที่มีรูปทรงสี่เหลี่ยม ของใช้ที่มีรูปทรงอิสระ

ระบุดความคิดรวบยอด

นักเรียนออกมานำเสนอของใช้ที่ชอบที่สุด 1 ชิ้น หน้าชั้นเรียน โดยบอกชื่อของใช้ และทัศนธาตุของของใช้ที่ชอบ

ทดสอบและนำไปใช้

นักเรียนสังเกตทัศนธาตุในของใช้ของเพื่อน และบอกความแตกต่างของทัศนธาตุที่พบว่ามี ความแตกต่างจากของใช้ที่นักเรียนชอบหรือไม่

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ทัศนธาตุ

ขั้นประเมิน

ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล

กิจกรรม ท้าทาย

ครูให้นักเรียนสังเกตทัศนธาตุจากสิ่งรอบๆ ตัว จากนั้นนำทัศนธาตุต่างๆ มาสร้างเป็นภาพวาดตามจินตนาการ แล้วเขียนบรรยายภาพสั้นๆ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และทักษะด้านการสื่อสาร

นักเรียนควรรู้

- พื้นที่ว่าง** เป็นบริเวณที่เป็นความว่างไม่ใช่ส่วนที่เป็นรูปร่าง รูปทรง หรือเนื้อหา ในการจัดองค์ประกอบใดก็ตามถ้าปล่อยให้มีพื้นที่ว่างมากเกินไปและมีรูปทรงน้อย การจัดนั้นจะให้ความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว ในทางตรงกันข้าม ถ้าจัดให้มีรูปทรงมากหรือเนื้อหาหนาแน่น โดยไม่ปล่อยให้มีพื้นที่ว่างเลยก็จะให้ความรู้สึกอึดอัดคับแคบ ดังนั้นการจัดวางในอัตราส่วนที่พอเหมาะก็จะให้ความรู้สึกที่พอดีทำให้ได้ภาพที่ได้สัดส่วนงดงาม

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

ครูให้นักเรียนสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียน จากนั้นครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ดังนี้

- ห้องเรียนของเรามีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศอย่างไร
- ห้องเรียนของเราประกอบด้วยทัศนธาตุใด
- ห้องเรียนในพื้นที่อยากให้เป็นมีลักษณะอย่างไร
- ถ้าต้องการวาดภาพระบายสีห้องเรียนในพื้นที่จินตนาการให้ครูและเพื่อนเห็นภาพจะเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ใด

๒ ทัศนธาตุในงานทัศนศิลป์

ทัศนธาตุต่าง ๆ ที่ปรากฏในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว สามารถนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์ผลงานจะเลือกนำมาใช้

ตัวอย่าง

ทัศนธาตุในงานวาดภาพระบายสี

ทัศนธาตุที่ใช้ในการสร้างสรรคงานวาดภาพและระบายสีมีหลายลักษณะ

เส้นโค้ง ทำให้รู้สึกขยับ เคลื่อนไหวไปมา และไม่ว่าง

รูปร่างอิสระของมนุษย์และสัตว์ ทำให้รู้สึกมีชีวิตชีวา

สีที่หลากหลาย ทำให้ภาพมีความสดใส และน่าสนใจ

จากตัวอย่าง เพื่อนๆ มองเห็นทัศนธาตุใด อีกบ้างครับ

รูปทรงที่เกิดจากการระบายสี ① ให้น้ำหนัก ทำให้ภาพมีมิติ

๑๕

นักเรียนควรรู้

① ภาพมีมิติ หมายถึง ภาพที่มีน้ำหนักแสงและเงา แสดงความตื้น-ลึก แสดงระยะใกล้ไกล ทำให้ภาพดูไม่แบน โดยมักจะใช้สีที่มีน้ำหนักเข้ม กลาง อ่อน เช่น สีแดง สีส้ม สีเหลือง ดังที่ปรากฏในภาพตัวอย่าง

ข้อสอบเน้น การคิด

(แนวตอบ)

- รูปร่าง - รูปร่างวงกลม และรูปร่างอิสระ
- รูปทรง - รูปทรงอิสระ
- สี - สีเหลือง สีส้ม สีเขียว สีม่วง สีขาว สีชมพู และสีฟ้า
- เส้น - เส้นตรง และเส้นโค้ง

จากภาพ มีทัศนธาตุใดบ้าง

ตัวอย่าง

ทัศนธาตุในงานปั้น

การสร้างสรรค์ทัศนธาตุต่าง ๆ ในผลงานปั้น สามารถทำได้หลายเทคนิควิธี เช่น

▲ การตกแต่งพื้นผิวของภูเขาให้สมจริง

▲ การปั้นรูปทรงให้เป็นวัตถุต่าง ๆ

▲ การตกแต่งเส้นให้เป็นลวดลาย

ข้อคิด ขวนคุย

วัสดุในการสร้างสรวงงานปั้น ควรมึลักษณะอย่างไร และมีวัสดุใดบ้างที่สามารถนำมาปั้นได้

เรื่องน่ารู้

ดินน้ำมัน เป็นวัสดุที่นิยมนำมาปั้น เพราะมีสีส่นที่หลากหลาย หาซื้อ่าย และสามารถนำมาสรวงสรรค์ เทคนิดที่หลากหลยได้ เช่น นำมาปั้นให้เป็นเส้น แล้วนำมาดเป็นลักษณะต่าง ๆ จากนั้นจึงประกอบกัน เป็นรูปตามจินตนาการ

หนังสือศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็ก
เรื่องทัศนธาตุและงานปั้น
๑๙

ขั้นสอน

สำรวจค้นหา

1. นักเรียนสำรวจของเล่น ของใช้ภายในห้องเรียน ตามที่ได้สังเกตเห็นว่ามีสิ่งใดบ้าง และของแต่ละอย่างมีลักษณะอย่างไร จากนั้นให้นักเรียนจินตนาการถึงห้องเรียนในฝันของตนเองว่าอยากให้มีของเล่น ของใช้ใดบ้าง และของเหล่านั้นมีลักษณะของทัศนธาตุอย่างไร
2. นักเรียนวาดภาพห้องเรียนในฝันของตนเองที่มีของเล่น ของใช้ต่าง ๆ พร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

เกร็ดแะครู

ดินน้ำมัน เป็นวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้แทนดินเหนียว สามารถเก็บรักษาได้ง่ายกว่า และนำมาใช้ได้อีกหลายครั้ง นิยมใช้ในงานปั้น หรือขึ้นรูปต่าง ๆ เหมาะสำหรับให้นักเรียนฝึกฝีมือ และทำงานศิลปกรรม

หากไม่มีดินน้ำมัน ครูสามารถทำแป้งโดให้นักเรียนใช้แทนดินน้ำมัน ซึ่งแป้งโดมีความเหนียวและความอ่อนตัวมากกว่าดินน้ำมัน ไม่มีกลิ่นและน้ำมันติดมือ

ข้อสอบเน้น การคิด

หากนำกระดาษวางบนหวีแล้วระบายด้วยสีไม้ จะเกิดภาพที่มีพื้นผิวอย่างไร

1.

2.

3.

4.

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะหวีมีลักษณะเป็นซี่ เมื่อนำกระดาษทาบแล้วระบายสีไม้ จะได้ภาพที่มีพื้นผิวเป็นเส้น ๆ ตามซี่หวี ส่วนภาพข้อ 1. เป็นภาพพื้นผิวของผ้า ภาพข้อ 2. เป็นพื้นผิวนูนต่ำของตะกร้า และภาพข้อ 3. เป็นพื้นผิวขรุขระของดิน)

ชั้นสอน

อธิบายความรู้

1. นักเรียนนำเสนอผลงานการวาดภาพพระบายสีห้องเรียนในฝันของตนเองในประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

- ห้องเรียนในฝันของนักเรียนมีลักษณะของทัศนธาตุอย่างไร
- ห้องเรียนในฝันของนักเรียนมีรูปร่าง รูปทรงใดบ้าง และวาดเป็นภาพใด
- นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อผลงานของตนเอง

2. นักเรียนเลือกผลงานห้องเรียนในฝันของเพื่อนที่ชื่นชอบที่สุด 1 ผลงาน จากนั้นแสดงความคิดเห็นและอธิบายลักษณะของทัศนธาตุที่พบเห็นในผลงานวาดภาพพระบายสีห้องเรียนในฝันของเพื่อน

ตัวอย่าง

ทัศนธาตุในงานพิมพ์ภาพ

การสร้างสรรคงานพิมพ์ภาพให้ผลงานมีความสวยงามและโดดเด่น ควรใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และเลือกใช้แม่พิมพ์ให้หลากหลาย เช่น

▲ งานพิมพ์ภาพด้วยการผสมสีจากแม่พิมพ์พื้นผิวที่สวยงาม

▲ การเว้นพื้นที่ว่างในงานพิมพ์ภาพ ทำให้ผลงานดูสบายตาและไม่อึดอัด

เรื่องน่ารู้

แม่พิมพ์ที่นำมาใช้ในการพิมพ์ภาพ ควรเลือกที่มีพื้นผิวสวยงาม จัดเจน และไม่เปื้อนอันตราย

ชวนคิด

ชวนคุย

สิ่งเกดลิ่งของต่างๆ รอบตัว ว่ามีสิ่งใดที่สามารถนำมาพิมพ์ภาพได้บ้าง

คำถามชวนคิด

1. การจำแนกทัศนธาตุในสิ่งรอบตัวได้อย่างถูกต้อง มีผลต่ออย่างไรต่อการทำงานทัศนศิลป์
2. การระบายสีด้วยสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติและสีที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความแตกต่างกันอย่างไร
3. วัสดุพลาสติกมีทัศนธาตุใดปรากฏอยู่และนำมาสร้างงานทัศนศิลป์ได้อย่างไร

๒๐

หนังสือเรียนนี้เป็นทรัพย์สินของโรงเรียน
ผู้ยืมต้องดูแลรักษาและคืนให้โรงเรียน

แนวตอบ คำถามชวนคิด ชวนคุย

แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย โดยสิ่งที่จะนำมาเป็นแม่พิมพ์ ควรเลือกที่ไม่เป็นอันตราย ไม่มีหนามแหลม

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. ตอบ เพื่อให้มีความเข้าใจและนำไปสร้างผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างถูกต้องสวยงาม
2. แนวตอบ แตกต่างกันไป เพราะสีที่มนุษย์สร้างขึ้นจะมีมากกว่าสีที่เกิดขึ้นเองในธรรมชาติ
3. ตอบ มีรูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิวที่เป็นมัน เรียบ สามารถนำมาสร้างงานทัศนศิลป์ได้หลากหลาย เช่น นำมาทำภาพปะติด ใช้ถุงเป็นแม่พิมพ์

ข้อสอบเน้น การคิด

สิ่งใดมีพื้นผิวเหมือนหนังสือเรียน

1. ผ้าเช็ดหน้า
2. เสื่อกก
3. เปลือกสับปะรด
4. กระดาษทราย

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 1. เพราะหนังสือเรียนเป็นกระดาษ มีพื้นผิวเรียบเหมือนกับข้อ 1. ผ้าเช็ดหน้า ส่วนข้อ 2. เสื่อกก ข้อ 3. เปลือกสับปะรด และข้อ 4. กระดาษทราย มีผิวขรุขระ)

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
○ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

- สังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว แล้วบันทึกทัศนธาตุที่พบเห็นลงในกระดาษเขียน จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเพื่อน

เส้น		รูปทรง	
	เส้นตรงของไม้บรรทัด		ทรงสี่เหลี่ยมของหนังสือ
สี		พื้นผิว	
	สีชมพูของลูกโป่ง		พื้นผิวของใบไม้
รูปร่าง		พื้นที่ว่าง	
	รูปร่างของรถยนต์		พื้นที่ว่างในแก้วน้ำ

- นำทัศนธาตุที่สังเกตได้จากข้อ ๑ มาสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์อย่างอิสระ แล้วนำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

- ชื่อผลงาน
- วิธีการสร้างสรรค์
- ทัศนธาตุที่ใช้

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกโดยใช้เส้นสามารถทำได้อย่างไร
- การนำวัสดุธรรมชาติมาระบายสีจะทำให้ผลงานมีลักษณะอย่างไร
- ถ้าให้นักเรียนวาดภาพบ้านของตนเอง ผลงานของนักเรียนมีทัศนธาตุใดปรากฏบ้าง

หนังสือนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์
AKSORN Charoen Tat ACT

๒๑

ชั้นสอน

ขยายความเข้าใจ

- ครูตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับทัศนธาตุ ดังนี้
  - ทัศนธาตุมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์อย่างไร
  - นักเรียนจะนำความรู้เรื่องทัศนธาตุที่ได้เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร
- ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าเราสามารถนำทัศนธาตุมาสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้มีความสวยงามตามจินตนาการได้
- ครูให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ในหนังสือเรียน หน้า 21

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดมีรูปร่างต่างจากพวก

- คน
- ใบไม้
- ยี่ราฟ
- ไม้บรรทัด

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะไม้บรรทัดมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า จึงเป็นรูปร่างเรขาคณิต ส่วนข้อ 1. คน ข้อ 2. ใบไม้ และ ข้อ 3. ยี่ราฟ มีรูปร่างอิสระ)

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

- แนวตอบ สามารถเลือกใช้เส้นลักษณะต่างๆ ที่สื่อถึงความรู้สึกต่างๆ มาใช้ได้ ตามความเหมาะสม และความต้องการที่จะถ่ายทอด เช่น ต้องการถ่ายทอดความรู้สึกอ่อนไหว ควรใช้เส้นโค้ง
- แนวตอบ ทำให้ผลงานมีความน่าสนใจ สมจริงมากขึ้น
- แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย เช่น มีเส้น มีรูปร่าง รูปทรง มีสี มีพื้นที่ว่าง

ขั้นสรุป

1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ว่า เราสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยวิธีการวาดภาพระบายสีจากการใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่างได้
2. ครูให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อวัดความเข้าใจ จาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.1 หน่วยที่ 1 บทที่ 2 ทัศนธาตุ

ขั้นประเมิน

ตรวจสอบผล

1. ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและแบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
2. ครูประเมินใบกิจกรรม เรื่อง ห้องเรียนในฝัน

เกร็ดแถมครู

ให้นักเรียนศึกษาข้อมูล สรุปสาระสำคัญ ในหนังสือเรียน หน้า 22 เพื่อสรุปความรู้จากเรื่องที่ศึกษาผ่านมาแล้ว

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อวัดความเข้าใจ จาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.1 หน่วย 1 บทที่ 2 เรื่อง ทัศนธาตุ <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPTP40>

สาระสำคัญ

ทัศนธาตุ กับ งานศิลป์

เมื่อเราสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวอย่างละเอียดจะพบว่าทัศนธาตุปรากฏอยู่ในสิ่งต่างๆ มากมาย เช่น

ซึ่งการจำแนกทัศนธาตุแต่ละลักษณะได้อย่างถูกต้อง จะช่วยให้เราสามารถเลือกนำทัศนธาตุเหล่านั้นมาใช้สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้มีความสวยงามได้

งานวาดภาพระบายสี

งานปั้น

งานพิมพ์ภาพ

โครงสร้างการจัดการเรียนรู้หน่วยที่ 3

แผนการจัดการเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
บทที่ 1 แผนฯ ที่ 1 ศิลปะกับ วัฒนธรรม ในท้องถิ่น 2 ชั่วโมง	1. สืบค้นงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (K, A) 2. บอกผลงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสืบค้นได้ (K)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พูดย่อยทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ สร้างความคิด รวบยอด	- ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์
บทที่ 1 แผนฯ ที่ 2 งานทัศนศิลป์ ในวัฒนธรรม ต่างๆ 2 ชั่วโมง	1. สืบค้นงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมของคนแต่ละท้องถิ่น ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล (K, A) 2. บอกวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสืบค้นได้ (K) 3. บอกผลงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสืบค้นได้ (K) 4. พุดบรรยายความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมของคนแต่ละท้องถิ่นที่ได้จากการสืบค้นอย่างถูกต้อง และชัดเจน(K, S, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พูดย่อยทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 2 เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมบ่งชี้ 3. มีวิธีการในการศึกษาความรู้เพิ่มเติมเพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ตามความสนใจ ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	รูปแบบการ จัดการเรียน การสอนแบบ สืบสอบ ความรู้ (5Es Instructional Model)	- ประเมินผลงาน - ตรวจใบกิจกรรม เรื่อง เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านงาน ทัศนศิลป์ - ประเมินความเข้าใจเนื้อหา จากการตอบคำถาม - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- PowerPoint ประกอบการสอน - ตัวอย่างภาพผลงาน งานทัศนศิลป์ใน วัฒนธรรมต่าง ๆ - ใบกิจกรรม เรื่อง เรียนรู้วัฒนธรรม ผ่านงานทัศนศิลป์ - สิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่ รอบ ๆ ตัว - แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
บทที่ 2 แผนฯ ที่ 1 ศิลปะใน ท้องถิ่น 2 ชั่วโมง	1. สืบค้นงานทัศนศิลป์ใน วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของ ข้อมูล (K, A) 2. พุดบรรยายเพื่อถ่ายทอด ความรู้ที่ได้จากการสืบค้น ได้อย่างถูกต้องและ ชัดเจน (K, S, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของ ตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 2. พุดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิด สร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกัน ในสังคม อย่างมีความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	กระบวนการ สร้างความคิด รวบรวม	- ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคลและ รายกลุ่ม - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการ ทำงานรายบุคคล และรายกลุ่ม - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

แผนการจัด การเรียนรู้	จุดประสงค์	สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กระบวนการ การเรียนรู้	ประเมิน	สื่อที่ใช้
บทที่ 2 แผนฯ ที่ 2 งานทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น 3 ชั่วโมง	1. สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ในวัฒนธรรมท้องถิ่นของ ตนเองด้วยรูปแบบ ที่แปลกใหม่ไปจากเดิม (S, A) 2. สืบค้นงานทัศนศิลป์ใน วัฒนธรรมท้องถิ่นของ ตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความ ถูกต้อง และความน่าเชื่อ ถือของข้อมูล (K, A) 3. พุดบรรยายเพื่อถ่ายทอด ความรู้ที่ได้จากการสืบค้น และการสร้างสรรค์ผลงาน ได้อย่างถูกต้องและ ชัดเจน (K, S, A)	1) สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร ตัวชี้วัดที่ 1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของ ตนเองด้วยการพูดและการเขียน พฤติกรรมบ่งชี้ 1. พุดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจาก สารที่อ่าน ฟัง หรือดูตามที่กำหนดได้ 2) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด ตัวชี้วัดที่ 2 คิดขั้นสูง (การคิดสังเคราะห์ คิด สร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ) พฤติกรรมบ่งชี้ 2. คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การ สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างเหมาะสม 3) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ตัวชี้วัดที่ 2 เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่าง ต่อเนื่อง พฤติกรรมบ่งชี้ 3. มีวิธีการในการศึกษาความรู้เพิ่มเติม เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การเรียนรู้ สิ่งใหม่ตามความสนใจ ตัวชี้วัดที่ 3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมี ความสุข พฤติกรรมบ่งชี้ 1. ทำงานด้วยตนเองได้สำเร็จ	การจัดการ เรียนรู้โดย ใช้สมอง เป็นฐาน (Brain- Based Learning)	- ประเมินผลงาน - ตรวจสอบกิจกรรม เรื่อง งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น ของตนเอง - ประเมินความเข้าใจเนื้อหา จากการตอบคำถาม - ประเมินพฤติกรรม การทำงานรายบุคคล - ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	- ใบกิจกรรม เรื่อง งานทัศนศิลป์ใน ท้องถิ่นของตนเอง - PowerPoint ประกอบการสอน - แบบสังเกต พฤติกรรมการ ทำงานรายบุคคล - แบบประเมิน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์

สาระสำคัญสำหรับครู

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศิลปะท้องถิ่น

ศิลปะในท้องถิ่นต่าง ๆ

ศิลปะท้องถิ่นในภูมิภาคต่าง ๆ มักมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สร้างสรรค์โดยศิลปินหรือผู้คนในท้องถิ่น และมีลักษณะไม่เหมือนกับผลงานศิลปะท้องถิ่นอื่น ๆ

รูปแบบงานศิลปะในท้องถิ่น

งานศิลปะในแต่ละท้องถิ่น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ และมีรูปแบบต่าง ๆ เช่น งานปั้น งานแกะสลัก งานเขียนภาพ

1. งานปั้น เป็นผลงานศิลปะท้องถิ่นที่เราสามารถพบเห็นได้ทั่วไป โดยเฉพาะในวัดและในสถานที่สำคัญของแต่ละท้องถิ่นนั้น ผลงานปั้นของบางท้องถิ่นสามารถสร้างชื่อเสียงจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เช่น เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จ.อุดรธานี เครื่องปั้นดินเผา ที่เกาะเกร็ด จ.นนทบุรี

3. งานภาพเขียน งานศิลปะประเภทนี้มีอยู่มากมายในท้องถิ่น เช่น ภาพเขียนผนังในวัด การเขียนลวดลายบนเรือกอแระ จ.ปัตตานี ซึ่งแสดงลวดลายและเล่าเรื่องในท้องถิ่น งานเขียนภาพบางท้องถิ่นสามารถชื่อเสียงให้กับท้องถิ่นจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

2. งานแกะสลัก งานแกะสลักที่พบในแต่ละท้องถิ่นจะมีความงดงามแตกต่างกัน ซึ่งงานศิลปะประเภทนี้มักอยู่ในพวกของประดับตกแต่ง ของใช้ และสถานที่บางแห่ง เช่น วัด บ้านเรือน ผลงานแกะสลักของบางท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เช่น งานแกะสลักเทียน จ.อุบลราชธานี

4. งานจักสาน เป็นงานศิลปะที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้คนในท้องถิ่นในการนำวัสดุต่าง ๆ มาทำเครื่องจักสาน ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะและมีความสวยงามแตกต่างกันไป

“ผลงานศิลปะในท้องถิ่น

ผลงาน ร่มบ่อสร้าง จ.เชียงใหม่

ภาคเหนือ

ภาคอีสาน

ภาคกลาง

ภาคใต้

ผลงาน ตุ๊กตาชาววังบ้านบางเสด็จ
จ.อ่างทอง

ผลงาน เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
จ.อุดรธานี

ผลงาน เรือกอลและ จ.ปัตตานี

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

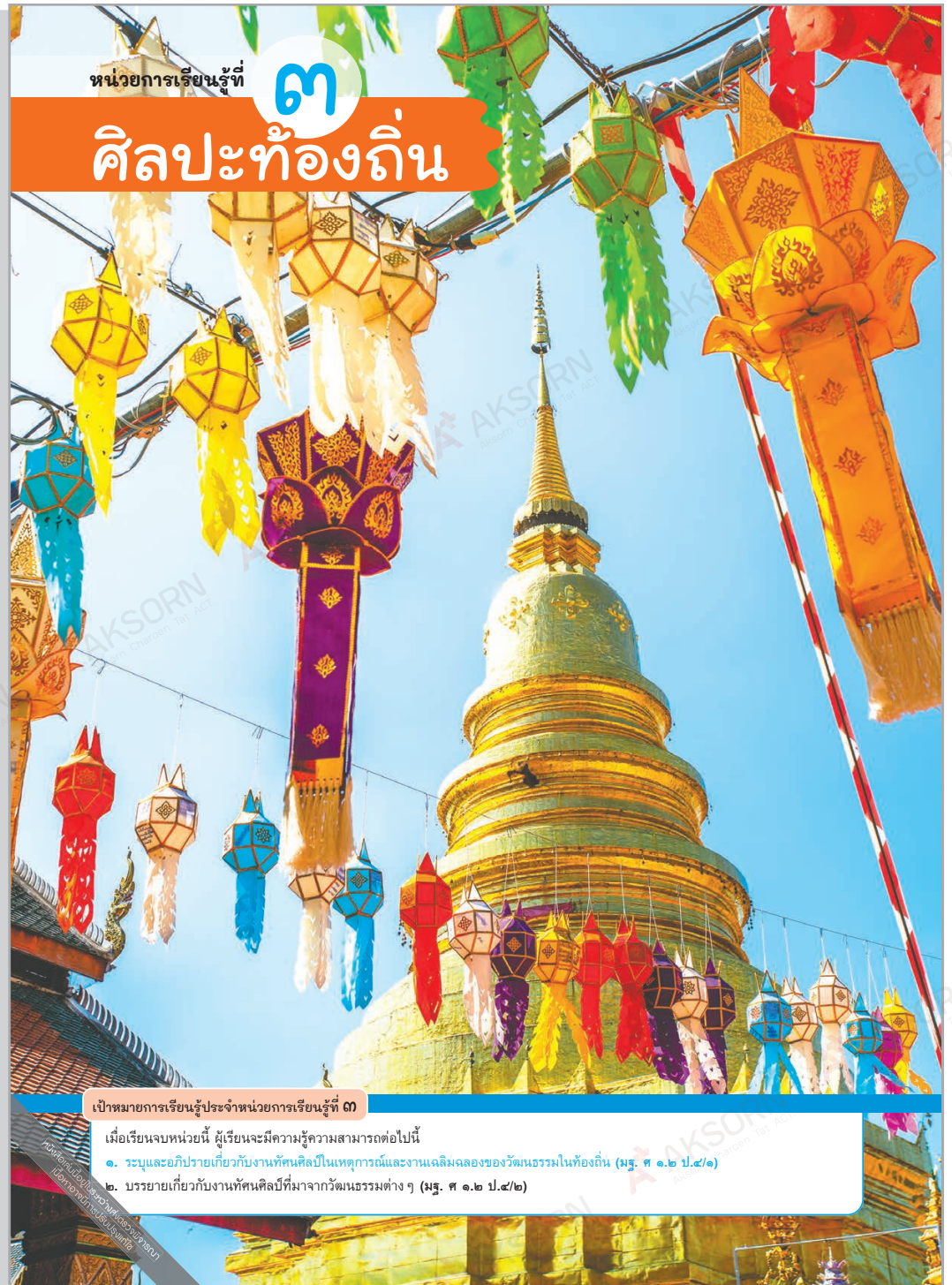
ขั้นนำ

สังเกต

- ครูให้นักเรียนดูภาพในหนังสือเรียน หน้า 46 แล้วถามคำถามแล้วให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถาม
  - นักเรียนรู้จักสิ่งของในภาพหรือไม่ คืออะไร
(ตอบ สิ่งของในภาพ คือ โคมล้านนา เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวล้านนา โดยชาวล้านนาจะประดิษฐ์โคมล้านนาในรูปลักษณะต่างๆ เช่น โคมดาว โคมพัด โคมแปดเหลี่ยม โคมหุกระต่าย โคมโท โคมรังมดส้มหรือโคมเสมา ซึ่งในปัจจุบันนิยมแขวนประดับตกแต่งตามอาคารบ้านเรือน โคมล้านนาจะใช้ไม้ไผ่มาสานขึ้นโครงเป็นตะกร้า หรือชะลอม จากนั้นนำกระดาษสา กระดาษแก้วหรือผ้าดิบมาปิดทับโครงนั้น แล้วจึงตัดกระดาษสีเงิน สีทอง เป็นลวดลายสวยๆ แล้วจุดไฟลงไปในผางประทีป หรือน้ำมันไข เพื่อให้เกิดแสงสว่างในยามค่ำคืน)
- ครูสนทนากับนักเรียนว่าในท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่มีงานศิลปะของท้องถิ่นหรือไม่อะไรบ้าง ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่าง

เกร็ดแะครู

ในการสอนศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ควรสอนเฉพาะศิลปะในท้องถิ่นของตน แต่ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจศิลปะท้องถิ่นอื่นด้วย เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีการเปรียบเทียบความแตกต่างของศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้นๆ ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร เพราะอะไร ซึ่งทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น และยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นเป็นได้

เป้าหมายการเรียนรู้ประจำหน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

เมื่อเรียนจบหน่วยนี้ ผู้เรียนจะมีความรู้ความสามารถต่อไปนี้

- ระบุและอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในเหตุการณ์และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่น (มฐ. ศ ๑.๒ ป.๔/๑)
- บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ (มฐ. ศ ๑.๒ ป.๔/๒)

เป้าหมาย การเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้นี้มุ่งเน้นให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นให้สวยงามและแปลกตาได้ โดยใช้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด ซึ่งกิจกรรมของหน่วยนี้จะเน้นให้นักเรียนได้สังเกตผลงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ จำแนกความแตกต่างหลักขัณณะร่วม ระบุดความคิดรวบยอด ทดสอบและนำไปใช้ เพื่อให้เกิดความสนุกในการเรียนศิลปะ และมีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอื่นๆ ต่อไป

บทที่

๑

ศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากภาพเป็นผลงานศิลปะประเภทใด และมีความเกี่ยวข้องกับประเพณีใด

สาระสำคัญ

งานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวกับงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นสะท้อนวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่งดงามของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ อยู่ในผลงาน

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่างและหาลักษณะร่วม

- ให้นักเรียนดูภาพในหนังสือเรียน หน้า 47 แล้วช่วยกันตอบคำถาม
  - ผลงานศิลปะนี้เป็นผลงานศิลปะประเภทใด (ตอบ งานแกะสลัก)
  - ผลงานนี้เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอย่างไร (แนวตอบ เป็นการแกะสลักเทียนพรรษาในเทศกาลแห่เทียน ที่ จ.อุบลราชธานี)
- ครูนำภาพผลงานศิลปะของท้องถิ่นต่างๆ เช่น หน้ากากผีตาโขน เรือกอล และ มาให้นักเรียนดู แล้วจำแนกความเหมือนและความแตกต่าง

ระบุดความคิดรวบยอด

- ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายให้เข้าใจว่าผลงานศิลปะในท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมท้องถิ่น เพราะผลงานศิลปะท้องถิ่นสร้างสรรค์จากวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่วนมากมักจะมีลักษณะโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- ให้นักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างผลงานศิลปะท้องถิ่นอื่นๆ พร้อมกับบรรยายว่ามีลักษณะโดดเด่นและมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างไร โดยดูข้อมูลใน PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 1 เรื่อง ศิลปะกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ข้อสอบเน้น การคิด

ความแตกต่างของศิลปะที่เกิดขึ้นของแต่ละท้องถิ่น มีสาเหตุใดเป็นสำคัญ

- วัฒนธรรมประเพณี
- ฐานะของคนในชุมชน
- ความรู้ของคนในชุมชน
- ความเจริญทางเทคโนโลยี

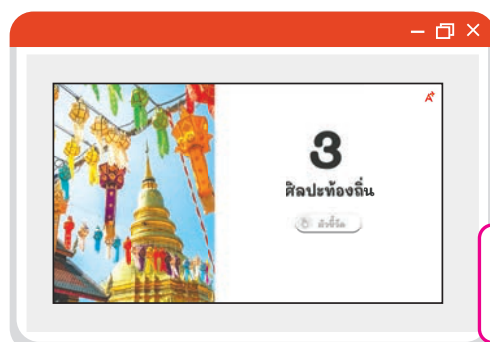
(วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 1. เพราะวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป จึงทำศิลปะของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไปด้วย)

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม จำแนกรูปรูปร่าง รูปทรง จาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 1 เรื่อง ศิลปะกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPPATP40>

ขั้นสอน

ทดสอบและนำไปใช้

1. ให้นักเรียนสืบค้นภาพผลงานศิลปะในงานทางวัฒนธรรมมาคนละ 1 ภาพ แล้วนำมาแสดงที่หน้าชั้น และอธิบายว่าภาพนี้เป็นภาพอะไร เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ไหน อย่างไร

2. ให้นักเรียนช่วยกันจัดนิทรรศการที่เกี่ยวกับการนำผลงานทางศิลปะมาใช้สร้างสรรค์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเชิญผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้าน มาอธิบายความรู้เสริมให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม

3. ครูยกตัวอย่างงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรม และให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายว่าในงานเฉลิมฉลองใช้ผลงานศิลปะใดเข้าร่วมในงานจึงจะเหมาะสม เช่น ในประเพณีลอยกระทง ควรใช้กระทงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เพราะนอกจากจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจแล้ว ยังเป็นการช่วยอนุรักษ์ผลงานศิลปะท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่อง ศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ขั้นประเมิน

1. ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล
2. ครูประเมินว่า นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระจากการทำกิจกรรมใน PowerPoint ทักษะศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 1 เรื่อง ศิลปะกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

๑ ความสำคัญของวัฒนธรรมกับผลงานศิลปะท้องถิ่น

งานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น หรือเหตุการณ์ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม มักมีผลงานศิลปะมาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ เพราะงานศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมส่วนมากจะมีความงามที่โดดเด่นจนเป็นเอกลักษณ์ นำมาซึ่งความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่นและเป็นที่ชื่นชอบของคนจากท้องถิ่นอื่นเมื่อได้มาพบเห็น

ชวนคิด

ชวนคุย

ในชุมชนของนักเรียน มีงานศิลปะหรือไม่ ได้ทำอะไรบ้าง และมีลักษณะเด่นอย่างไร

▲ ศิลปะการทำหน้ากากผีตาโชน เป็นผลงานศิลปะที่โดดเด่นและมีชื่อเสียง จะพบในงานประเพณีบุญหลวงของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ซึ่งจะจัดขึ้นในช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี

นักเรียนควรรู้

1 ผีตาโชน เป็นส่วนหนึ่งของงานบุญประเพณีใหญ่ เรียกว่า “งานบุญหลวง” ตรงกับเดือนเจ็ด และถือเป็นประเพณีของชาวด่านซ้าย จ.เลย หน้ากากผีตาโชนมีส่วนประกอบ ดังนี้ หัวทำด้วยหวดหรือภาชนะที่ใช้นั่งข้าวเหนียว ส่วนหน้าทำจากโคนก้านมะพร้าวนำมาตัดปาดให้เป็นรูปหน้ากาก และเจาะช่องตา จมูกทำจากไม้เนื้ออ่อนแกะให้เป็นรูปทรงต่าง ๆ เขาทำจากก้ามมะพร้าวแห้ง จากนั้นนำทุกส่วนมาประกอบเข้าด้วยกันและทาสีให้สวยงามตามจินตนาการ

แนวตอบ คำถามชวนคิด ชวนคุย

แนวตอบ คำตอบมีหลากหลายขึ้นอยู่กับชุมชนของนักเรียน เช่น บั้งไฟ มีการประดับตกแต่งโดยใช้พลุดและสีสันทที่สวยงาม ส่วนมากถูกตกแต่งให้เป็นรูปพญานาค

ข้อสอบเน้น การคิด

ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน เพราะอะไร

(แนวตอบ เพราะความเป็นอยู่ การดำรงชีวิต วัสดุที่นำมาสร้าง ผลงานของคนแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน)

๒ ผลงานศิลปะในงานทางวัฒนธรรมไทย

ผลงานศิลปะต่าง ๆ ที่นำมาเป็นส่วนหนึ่งของงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมไทย หรือใช้ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย มักเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์ และเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เช่น

▲ ผลงานฉลองด้วยกระดาษสาที่มีสีสันสดใสใช้ในงาน ประเพณีสงกรานต์ช่วงเดือนเมษายนของจังหวัด เชียงใหม่

▲ ผลงานแกะสลักเทียนเป็นลวดลายไทยที่อ่อนช้อย ใช้ในงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาช่วงเดือน กรกฎาคมของจังหวัดอุบลราชธานี

▲ ผลงานประดับตกแต่งเรือพระที่สวยงามตระการตา ใช้ในงานประเพณีชักพระ หรือลากพระที่จัดขึ้น หลังวันออกพรรษาของจังหวัดสงขลา

▲ ผลงานจัดขบวนเรือแห่ด้วยดอกไม้บานาพันธุ์ ในงานประเพณีรับบัวช่วงเดือนตุลาคมของ จังหวัดสมุทรปราการ

5Es Instructional Model

ขั้นนำ

กระตุ้นความสนใจ

1. ครูกระตุ้นความสนใจของนักเรียนด้วยการให้นักเรียนดูภาพผลงานทัศนศิลป์จากหนังสือเรียน หน้า 49 และร่วมกันอภิปราย
2. ครูตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ดังนี้
  - นักเรียนเคยเห็นผลงานทัศนศิลป์เหล่านี้หรือไม่
  - นักเรียนคิดว่าผลงานเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของผู้คนในท้องถิ่นอย่างไร

ขั้นสอน

ครูอธิบายความรู้เรื่อง งานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมต่างๆ ว่าผลงานศิลปะในท้องถิ่น แต่ละชิ้นล้วนมีรูปแบบและจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันไปตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของผู้คนในท้องถิ่น เช่น สร้างสรรค์ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการประกอบอาชีพ ประดับตกแต่งบ้าน เป็นของเล่น ของใช้ ซึ่งเราสามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นที่สนใจได้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หนังสือ วารสาร และต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลเป็นสำคัญ

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรม

1. กระทง
2. โองมังก
3. เทียนพรรษา
4. หน้ากากผีตาโขน

(วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 2. เพราะไม่ได้นำมาใช้กับการเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมใดๆ)

ส่วน ข้อ 1. กระทง ใช้ในเทศกาล ลอยกระทง

ข้อ 3. เทียนพรรษา ใช้ในเทศกาลแห่เทียนช่วงเข้าพรรษา

ข้อ 4. หน้ากากผีตาโขน ใช้ในเทศกาลแห่ผีตาโขน

นักเรียนควรรู้

1. ดุง เป็นธงแขวนแบบหนึ่งในศิลปะล้านนา ใช้ประดับและประกอบพิธีกรรมความเชื่อ คือ การทำถวายเพื่อเป็นพุทธบูชา ชาวล้านนาถือว่าเป็นการทำบุญกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อตายแล้วก็จะได้เกาะชายดุงขึ้นสวรรค์พ้นจากขุมมรก วันที่ยถวายดุงนิยมทำในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์

ชั้นสอน

สำรวจค้นหา

ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทยทั้ง 4 ภาค จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

อธิบายความรู้

นักเรียนนำเสนอและบรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่หน้าชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนด

- นักเรียนมีวิธีการสืบค้นข้อมูลด้วยวิธีการใด และจากแหล่งการเรียนรู้ใด
- ผลงานทัศนศิลป์ของแต่ละท้องถิ่นที่นักเรียนสนใจคือผลงานใด
- ผลงานนั้นมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นอย่างไร

ขยายความเข้าใจ

1. ครูตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมต่างๆ ดังนี้
  - นักเรียนคิดว่างานทัศนศิลป์ในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันเพราะเหตุใด
  - นักเรียนคิดว่ามีวิธีการใดในการสืบค้นความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเอง
2. ครูอธิบายให้นักเรียนฟังว่าเราสามารถสืบค้นความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย แต่ต้องคำนึงถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วย

ในการนำผลงานศิลปะไปมีส่วนร่วมในงานเฉลิมฉลอง หรือในเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม เราต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะงาน เช่น งานประเพณีลอยกระทง ผลงานศิลปะที่นำมาใช้ในงานนี้ คือ กระทง ซึ่งนักเรียนสามารถหาซื้อ หรือประดิษฐ์เองได้ โดยอาจเลือกใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น ต้นกล้วย ใบตอง ดอกไม้ต่าง ๆ

◀ กระทงเป็นงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีที่มีความสวยงามเพื่อนำมาใช้ลอยขอขมาต่อพระแม่คงคาที่เราได้นำน้ำมาใช้ประโยชน์ เพื่อการดำรงชีวิต

เรื่องน่ารู้

ปัจจุบันกระทงมีการใช้วัสดุที่หลากหลายมากขึ้น โดยเน้นวัสดุที่สามารถย่อยสลายได้ง่าย เช่น กระทงจากอาหารปลาข้าวโพด เพื่อลดการใช้วัสดุจากธรรมชาติและสามารถเป็นอาหารให้ปลาได้อีกด้วย

การเลือกผลงานศิลปะเข้าร่วมในงานเฉลิมฉลอง หรือเข้าร่วมเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม นอกจากจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองแล้ว ยังช่วยในการอนุรักษ์ผลงานศิลปะท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับวัฒนธรรมไทยอีกต่อไปได้อีกด้วย

คำถามชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่า ผู้ที่มีบทบาทในการสร้างผลงานศิลปะในท้องถิ่นมากที่สุดคือใคร เพราะเหตุใด
๒. นอกเหนือจากผลงานศิลปะที่นำเสนอในบทเรียนแล้ว นักเรียนชื่นชอบผลงานศิลปะในท้องถิ่นใดอีกบ้าง
๓. งานทัศนศิลป์ในแต่ละท้องถิ่นสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างไร

๕๐

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. แนวตอบ ผู้ที่มีบทบาทในการทำศิลปะท้องถิ่น คือ คนในท้องถิ่น เพราะมีความชำนาญในการใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่น และรู้จักวัสดุต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดี
2. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคน เช่น ชื่นชอบขนมตราชู๊ เพราะมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์และสวยงาม
3. แนวตอบ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ วัฒนธรรมในท้องถิ่นและความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

กิจกรรม ทำท่าย

ครูบูรณาการความรู้ในสาระศิลปะ วิชาทัศนศิลป์ กับวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ เรื่อง เพลงที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรม โดยให้นักเรียนสืบค้นเพลงที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมมา 1 เพลง โดยบอกชื่อเพลง เนื้อร้อง และทำนอง จากนั้นให้วาดภาพประกอบเพลง เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและทักษะการคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑. แบ่งกลุ่ม ๓-๔ คน สืบหาผลงานประเพณีของท้องถิ่นต่างๆ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งระบุว่ามีเกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะประเภทใด แล้วบันทึกข้อมูลลงในสมุด

ชื่องานประเพณี	ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง	ประเภทของผลงานศิลปะ
๑)	.....	.....
๒)	.....	.....
๓)	.....	.....

๒. สืบค้นผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับงานทางวัฒนธรรม หรือประเพณีต่าง ๆ ในท้องถิ่นของนักเรียน วาดภาพ หรือ ตีพิมพ์และบันทึกข้อมูลลงในสมุด จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

- ชื่อผลงานศิลปะ
- เกี่ยวข้องกับงานประเพณี หรืองานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมในด้านใด
- เป็นผลงานศิลปะประเภทใด
- นักเรียนสามารถทำเองได้หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ความรู้สึกที่มีต่อผลงานศิลปะชิ้นนี้

๓. แบ่งกลุ่ม ๓-๔ คน สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับงานประเพณีในท้องถิ่นตนเองมา ๑ ชิ้น และบันทึกข้อมูลตามรายละเอียดที่ให้ลงในสมุด จากนั้นนำเสนอหน้าชั้นเรียนตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้

- ชื่อผลงาน
- เป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับประเพณีใด
- เป็นผลงานประเภทใด
- ลักษณะของผลงาน
- ใช้ประโยชน์ในเรื่องใด

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

๑. ในชุมชนของนักเรียนมีการนำผลงานศิลปะมาใช้ในงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมหรือไม่ ถ้ามี มีงานศิลปะใดบ้าง
๒. ความสำคัญและประโยชน์ของการมีงานศิลปะในงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรมคืออะไร
๓. นักเรียนจะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทใดเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ผู้อื่นได้รู้จักและชื่นชม

นักเรียนได้อะไรบ้างจากกิจกรรมนี้
.....

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ว่า งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศไทยล้วนมีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี อาชีพ สภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งเราสามารถสืบค้นข้อมูลได้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล และสามารถนำมาบรรยายเพื่อถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับรู้ เพื่อเรียนรู้ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและงานทัศนศิลป์ในรูปแบบต่างๆ

ขั้นประเมิน

ตรวจสอบผล

1. ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะตามสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
2. ครูประเมินใบกิจกรรม เรื่อง เรียนรู้วัฒนธรรมผ่านงานทัศนศิลป์

ข้อสอบเน้น การคิด

ข้อใดถือว่าเป็นศิลปะท้องถิ่น

1. ดินญี่ปุ่น
2. แป้งขนมปัง
3. เครื่องจักสาน
4. เครื่องใช้ไฟฟ้า

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 3. เพราะเครื่องจักสานเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน และถือได้ว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งในท้องถิ่น

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

1. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย เช่น มีการนำหน้ากากผีตาโขนเข้าร่วมงานเฉลิมฉลองทางวัฒนธรรม
2. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย เช่น การแกะสลักเทียนพรรษา ทำให้เทียนมีความโดดเด่น มีลวดลายที่สวยงาม อ่อนช้อย งดงาม เมื่อนำไปร่วมงานก็ทำให้ผู้คนเห็นคุณค่าและอยากอนุรักษ์ หรือสร้างสรรค์ผลงานที่สวยงามแบบนี้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้คนในท้องถิ่นรู้สึกภาคภูมิใจในผลงานศิลปะท้องถิ่น เพราะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และเป็นที่ชื่นชอบของผู้คนจากถิ่นอื่นเมื่อได้มาพบเห็น
3. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละคน

กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

ขั้นนำ

สังเกต

ให้นักเรียนดูภาพในหนังสือเรียน หน้า 52 แล้วช่วยกันบอกว่า

- ผลงานศิลปะที่เห็นในภาพ เป็นผลงานศิลปะประเภทใด และมีความสำคัญอย่างไร
(แนวตอบ ผลงานในภาพ คือ ปลาตะเพียนสาน จัดเป็นผลงานศิลปะประเภทงานหัตถศิลป์ ไทยมีความสำคัญ คือ ใช้เป็นของประดับ ตกแต่งหรือใช้แขวนให้เด็กอ่อนดู)

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่างและหาลักษณะร่วม

ครูนำภาพผลงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมต่าง ๆ มาให้นักเรียนดู แล้วให้ช่วยกันบอกว่ามาจากท้องถิ่นใด

เกร็ดแฉะครู

ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

- สังเกตศิลปะในวัฒนธรรมต่าง ๆ
- สืบค้นข้อมูลงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมต่าง ๆ
- บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ

จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจว่างานทัศนศิลป์ของแต่ละท้องถิ่นมีการสร้างสรรค์งานที่มีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถของคนในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษหรือประสบการณ์ที่มีอยู่นั่นเอง

สาระสำคัญ

งานทัศนศิลป์ของแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะผลงานที่แตกต่างกันไปตามวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น

๕๒

บทที่

๒

ท้องถิ่นไทย ศิลปะไทย

นักเรียนควรรู้

1 ผลงานศิลปะที่เห็นในภาพ คือ ปลาตะเพียนสาน เป็นงานประดิษฐ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนไทย เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากสมัยก่อนคนไทยมีอาชีพทำนาเป็นหลักเป็นส่วนใหญ่ ในคูคลองมีปลาตะเพียนเป็นจำนวนมาก ช่วงที่ปลาโตเต็มที่แล้ว เป็นช่วงเดียวกับช่วงเวลาที่ยาวออกทรง นอกจากนั้นมักจะแขวนปลาตะเพียนสานไว้เหนือเปลเด็ก เพื่อให้เด็กฝึกการมอง และยังถือว่าเป็นการอวยพรให้เด็กสุขภาพแข็งแรงด้วย

การสานปลาตะเพียน มักใช้ไผ่ลั่นยาว ๆ บาง ๆ มาฝึงแดด 2-3 นาที แล้วสานเป็นรูปปลาตะเพียน เนื่องจากไผ่ลั่นมีโครงสร้างที่แข็งแรง จากนั้นก็นำมาประกอบเป็นโมบายล์ ปลาตะเพียนสาน มี 2 ชนิด คือ ชนิดลวดลายและตกแต่งสวยงาม ซึ่งประดิษฐ์ขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 และอีกชนิดหนึ่งเป็นเพียงสีไผ่ลั่นตามธรรมชาติ

ปัจจุบันปลาตะเพียนสานเป็นสินค้า OTOP ของชาวบ้านกลุ่มท่าวาสสุกรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้ชาวบ้าน และยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาของคนไทยไว้

งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นต่างๆ

ศิลปะในท้องถิ่นเป็นผลงานศิลปะที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ โดยอาศัยความรู้ ความสามารถที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ หรือเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่ โดยนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับสภาพแวดล้อม ประเพณี วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ซึ่งงานศิลปะแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะที่แตกต่างกันไป

ผลงานศิลปะในท้องถิ่นมีหลายรูปแบบ เช่น เครื่องจักสาน ภาพเขียน (จิตรกรรม) เครื่องประดับ เครื่องใช้สอยในครัวเรือน ของใช้ส่วนตัว ของเล่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะของผลงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

๑. ภาคเหนือ

▲ โคมแขวนจากกระดาษสา

ภาคเหนือเป็นท้องถิ่นที่มีประเพณีและวัฒนธรรมที่งดงาม มีแหล่งกำเนิดงานศิลปะอยู่มากมาย เช่น แหล่งทำร่มบ่อสร้างแหล่งทำผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ แหล่งทำถ้วยชามตราไก่ อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง

▲ ถ้วยชามตราไก่

◀ ร่มบ่อสร้างใช้วัสดุจากกระดาษสา

ภาพประกอบโดย: อ. ชัยวัฒน์ ชื่นชูชัยกิจ

ขั้นสอน

จำแนกความแตกต่างและหาระดับร่วม

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายให้เข้าใจว่าผลงานศิลปะท้องถิ่น เกิดจากการสร้างสรรค์ของคนท้องถิ่น ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามประเพณีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของคนแต่ละท้องถิ่น

ระบุดูความคิดรวบยอด

ให้นักเรียนร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับงานศิลปะท้องถิ่นภาคต่างๆ โดยดูเนื้อหาในหนังสือเรียน หน้า 53-54 ประกอบ

ทดสอบและนำไปใช้

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม เพื่อสืบค้นข้อมูลของงานศิลปะในวัฒนธรรมภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ และภาคกลาง กลุ่มละ 1 ภาค แล้วผลิตกันออกมาบรรยายเกี่ยวกับงานศิลปะที่สืบค้นมาจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเรื่องศิลปะในท้องถิ่น

ขั้นประเมิน

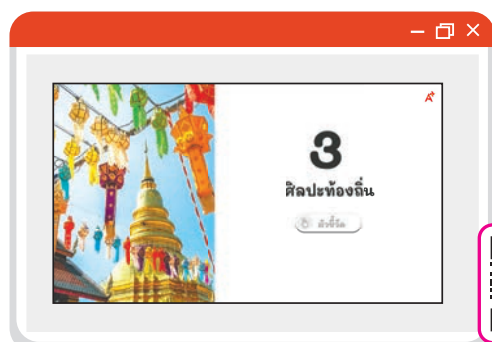
1. ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและรายกลุ่ม
2. ครูประเมินว่า นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระจากการทำกิจกรรมใน PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 2 เรื่อง ศิลปะในท้องถิ่น

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนทำกิจกรรม จำแนกรูปรูปร่าง รูปทรง จาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 1 เรื่อง ศิลปะกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPATP40>

Brain-Based Learning

ขั้นนำ

เตรียมความพร้อมของสมอง

ครูมอบหมายให้นักเรียนสืบค้นผลงานทัศนศิลป์ในห้องถิ่นของตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและนำเชื้อถืออย่างน้อย 3 แหล่ง เพื่อนำมาทำกิจกรรมในชั่วโมงเรียน

1. ครูให้นักเรียนแต่ละคนร่างภาพ ผลงานทัศนศิลป์ในห้องถิ่นของตนเองที่ได้สืบค้นมาลงบนกระดาษโน้ต แล้วนำมาติดบนกระดาน
2. นักเรียนในชั้นร่วมกันสังเกตและอภิปรายผลงานแต่ละชิ้นว่าคือผลงานอะไร และเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมใดบ้าง

ขั้นสอน

เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

1. ครูทบทวนความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ของแต่ละห้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นตามวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนในห้องถิ่นนั้นๆ
2. ครูให้นักเรียนแต่ละคนนำเสนอผลงานที่ร่างภาพ และบรรยายถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการสืบค้นมาในประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้
  - ห้องถิ่นและจังหวัดของนักเรียนคือที่ไหน
  - ผลงานทัศนศิลป์ในห้องถิ่นที่นักเรียนสนใจมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอย่างไร
  - สืบค้นความรู้และข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง
3. ให้นักเรียนร่วมกันตอบคำถามชวนคิดในหนังสือเรียน หน้า 54

▲ เครื่องปั้นดินเผาหลายบ้านเชียง ที่จังหวัดอุดรธานี

๓. ภาคใต้

ผลงานศิลปะของห้องถิ่นทางภาคใต้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอยู่หลายอย่าง เช่น การทำเรือกอลและที่มีสีสันฉูดฉาดสวยงามในอำเภอสาบบุรี จังหวัดปัตตานี หรืออำเภอเมืองฯ จังหวัดนราธิวาส

▲ ตึกตาขาววัง บ้านบางเสด็จ ที่จังหวัดอ่างทอง

๒. ภาคอีสาน

ในห้องถิ่นนี้มีผลงานศิลปะอยู่หลายแหล่งด้วยกัน บางแหล่งก็มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เช่น แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาหลายบ้านเชียงที่มีการเขียนลายเป็นเอกลักษณ์ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี

▲ เรือกอลและจำลอง ที่จังหวัดปัตตานี

๔. ภาคกลาง

แหล่งผลิตงานศิลปะทางภาคกลางมีอยู่หลายแหล่ง โดยเฉพาะแหล่งผลิตผลงานศิลปะที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป เช่น ตึกตาขาววังบ้านบางเสด็จจากดินเหนียว ที่แสดงวิถีชีวิตของผู้คนรูปแบบต่าง ๆ ในอำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง

คำถามชวนคิด

๑. นักเรียนคิดว่า ผลงานศิลปะในแต่ละห้องถิ่นมีความแตกต่างกันจากสาเหตุใด
๒. เรือกอลและ ที่จังหวัดปัตตานี มีความสวยงามเหมือน หรือแตกต่างจากเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ที่จังหวัดอุดรธานี อย่างไร
๓. ร่มบ่อสร้าง ที่จังหวัดเชียงใหม่ มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอย่างไร

๕๕

แนวตอบ คำถามชวนคิด

1. แนวตอบ แตกต่างกัน เพราะวัสดุที่มีของแต่ละห้องถิ่นไม่เหมือนกันและภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงานแตกต่างกัน
2. แนวตอบ เรือกอลและมีความสวยงามที่ลวดลายและสีสันที่ฉูดฉาดแตกต่างจากเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง ที่ใช้สีจากธรรมชาติเพียงไม่กี่สี และมีลวดลายบนเครื่องปั้นดินเผาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
3. แนวตอบ การใช้วัสดุ คือ กระดาษสา ที่มีในห้องถิ่น และการวาดลวดลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ

กิจกรรม ทำท่าย

ให้นักเรียนสำรวจผลงานศิลปะในห้องถิ่นของตนเองว่า มีอะไรบ้าง จากนั้นเลือกผลงานมา 1 ชิ้น แล้ววาดภาพผลงานในกระดาษวาดเขียน และออกแบบลวดลายใหม่ให้สวยงาม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม

การเรียนรู้ Active Learning

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

✓ ความสามารถด้าน	✓ การสื่อสาร
✓ การคิด	○ การแก้ปัญหา
✓ การใช้ทักษะชีวิต	○ การใช้เทคโนโลยี

ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

- สืบค้นผลงานศิลปะในท้องถิ่นของตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จากนั้นวาดภาพ หรือติดภาพและบันทึกข้อมูลลงในสมุดตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้
  - ท้องถิ่นของนักเรียนคือที่ไหน
  - ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของนักเรียนที่ได้จากการสืบค้นคือผลงานใด
  - ผลงานศิลปะนี้มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของนักเรียนอย่างไร
- สร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเองด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ไปจากเดิม เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองให้ผู้อื่นชื่นชม แล้วนำเสนอผลงานในงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะวัฒนธรรมของโรงเรียน หรือชุมชนตามประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้
  - ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นงานศิลปะในท้องถิ่นของตนเอง
  - ลักษณะของผลงานที่สร้างสรรค์
  - แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้แปลกใหม่ไปจากเดิม
  - ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์สะท้อนวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างไร
- ให้นักเรียนช่วยกันรวบรวมผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของนักเรียนในประเภทต่าง ๆ อาจมีทั้งผลงานจริง ภาพถ่าย บอกลักษณะเด่นและประเภทของผลงาน รวบรวมแล้วนำมาจัดนิทรรศการเป็นเวลา ๑ สัปดาห์

คำถาม

บูรณาการสู่ชีวิต

- ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของนักเรียนที่สามารถสะท้อนวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างโดดเด่นคือผลงานใด
- ภาชนะดินเผาและตุ๊กตาดินเผามีวิธีการทำเหมือนกันหรือไม่ อย่างไร
- นักเรียนมีวิธีใดในการอนุรักษ์และสืบทอดผลงานศิลปะท้องถิ่นของตนเองให้คงอยู่ต่อไปเป็นเวลานาน

นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของตนเองได้

ขั้นสอน

ฝึกใช้ข้อมูลและข้อคิดเห็น

- ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายจนได้ข้อสรุปว่างานทัศนศิลป์ของแต่ละท้องถิ่นมีความหลากหลายแตกต่างกันไปตามวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น ซึ่งเราสามารถสืบค้นความรู้เกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่สนใจในท้องถิ่นของตนเองได้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยควรคำนึงถึงความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า เราสืบค้นผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเองและบรรยายเกี่ยวกับผลงานก็เพื่อที่เราจะได้สามารถนำความรู้และความน่าภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลงานทัศนศิลป์ที่แตกต่างไปจากเดิมได้อย่างสร้างสรรค์

สรุปองค์ความรู้

ครูให้นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้และข้อคิดเห็นที่ได้จากการทำกิจกรรมการสืบค้นผลงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเองว่า ได้ความรู้หรือแนวคิดอย่างไรบ้าง และนักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรต่องานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง

ข้อสอบเน้น การคิด

จากภาพ เป็นผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องใด

1. การทำบุญให้บรรพบุรุษ
2. การบูชาพระแม่โพสพ
3. การบูชาพระแม่คงคา
4. การขอฝน

วิเคราะห์คำตอบ ตอบข้อ 4. เพราะจากภาพเป็นบั้งไฟ ทำขึ้นในช่วงเริ่มฤดูกาลทำนาปี โดยเฉพาะในภาคอีสาน ซึ่งฝนไม่ค่อยตกตามฤดูกาลชาวบ้านจึงจัดงานบุญบั้งไฟขึ้นเป็นการขอฝน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

แนวตอบ คำถามบูรณาการสู่ชีวิต

1. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่ เช่น อยู่ในจ.เลย มีผลงาน คือ หน้ากากผีตาโขน เพราะมีประวัติความเป็นมาและวิธีการทำที่น่าสนใจ
2. แนวตอบ เหมือนกัน เพราะใช้ดินเหนียวเป็นวัสดุในการปั้น และเมื่อปั้นเสร็จแล้วจึงนำไปเผาเพื่อให้ดินแห้ง แล้วนำไปทาสีให้สวยงามต่อไป
3. แนวตอบ ตอบได้หลากหลาย เช่น ศึกษาข้อมูลของงานศิลปะในท้องถิ่น แล้วคิดหาวิธีการนำไปใช้ เพื่อให้ศิลปะนั้นคงอยู่และใช้งานได้จริง

ขั้นสอน

นำไปใช้

- ครูมอบหมายให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองด้วยรูปแบบที่แปลกใหม่ไปจากเดิมด้วยวิธีง่าย ๆ เพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง
- นักเรียนแต่ละคนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในประเด็นที่กำหนดให้ ดังนี้
  - ความรู้ที่ได้จากการสืบค้นงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง
  - แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้แปลกใหม่ไปจากเดิม
  - ลักษณะของผลงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์
  - วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ถ่ายทอดผ่านผลงานทัศนศิลป์ของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ว่า การศึกษาวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ของท้องถิ่นตนเองว่ามีลักษณะอย่างไร สามารถนำความรู้ไปการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ให้มีรูปแบบที่แปลกใหม่น่าสนใจได้

ขั้นประเมิน

- ครูประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคลและแบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน
- ครูประเมินใบกิจกรรม เรื่อง งานทัศนศิลป์ในท้องถิ่นของตนเอง

สรุป

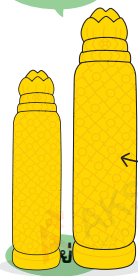
สาระสำคัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

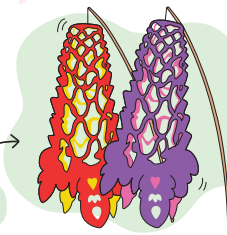
“ศิลปะท้องถิ่น”

ผลงานศิลปะที่สร้างสรรค์โดยผู้คนในท้องถิ่นจะสะท้อนวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากผลงานศิลปะประเภทต่าง ๆ

ตัวอย่าง

งานแกะสลักเทียน

งานฉลุกระดาษ

ที่ใช้ในงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมและงานประเพณีในแต่ละท้องถิ่น

ตัวอย่าง

งานประเพณีสงกรานต์

ภาคเหนือ

ภาคอีสาน

ภาคกลาง

งานประเพณีตักบาตรเทโว

เราควรศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับงานศิลปะในท้องถิ่นต่าง ๆ รวมถึงท้องถิ่นของตนเอง เพื่อรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และผลงานศิลปะที่มีคุณค่าเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไป

งานประเพณีชักพระ

งานประเพณีแห่เทียนพรรษา

๕๐

สื่อ Digital

PowerPoint

ครูให้นักเรียนตอบคำถามเพื่อวัดความเข้าใจจาก PowerPoint ทัศนศิลป์ ป.4 หน่วย 3 บทที่ 2 เรื่อง ท้องถิ่นไทย ศิลปะไทย <https://www.aksorn.com/qrcode/TMPATP40>

